یاران باوفای حسین علیه السلام

مصلح الدین مهدوی

بسم الله الرحمن الرحیم

یاران باوفای حسین (علیه السلام)

نویسنده:

مصلح الدین مهدوی

ناشر چاپی:

اندیشه نیکان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

یاران باوفای حسین علیه السلام

مشخصات کتاب

یاران باوفای حسین علیه السلام

پدیدآور مهدوی، مصلح الدین، ۱۲۹۴-۱۳۷۴

تاریخ اثر، ۱۳۸۶

موضوع حسین بن علی (ع) امام سوم، ۴-۶۱ ق. -- اصحاب

واقعه کربلا، ۶۱ق. -- شهیدان

شرح ۱۸۰ص

ناشر اصفهان: اندیشه نیکان

شابک۹۷۸۹۶۴۹۵۷۳۵۳۳

اهداء

اشاره

السلام علیک یا اباعبدالله و رحمه الله و برکاته صلی الله علیک و علی جدک و ابیک و امک و علی التسعه الائمه العصومین من ذریتک و بنیک و علی شیعتک و زائریک و علی المستشهدین معک فیالیتنی کنت معک فافوز فوزا عظیمااین جد بزرگوار اینک یکی از کوچکترین ذراری تو به قصد تقرب به آستان مقدست نام یاران باوفای شما را که خود آنان را: «بهترین و وفادارترین اصحاب و یاران» فرمودی در مجموعه ای گردآوری کرده و تقدیم آستان مقدست می کند و امید قبول آن را دارد.تاکنون در جهان ندیده کسی یاورانی چو یاوران حسین همگی جان و سر فدا کردند تا بجوید مگر رضای حسین«سید مجتبی کیوان»سید مصلح الدین مهدوی [صفحه ۴] بسم الله الرحمن الرحیمالحمد لولیه و اشکر علی نعمائه و الصلوه و السلام علی خیر خلقه محمد و آله المعصومین و اللعن الدائم علی اعدائهم و مخالفیهم و قاتلیهم اجمعین الی یوم الدین آمین رب العالمین.قال الله تبارک و تعالی فی القرآن المجید.و لا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون.سوره آل عمران آیه ۱۶۹و لا تقولوا لمن یقتل فی سبیل الله اموات بل احیاء و لکن لا تشعرون.سوره البقره آیه ۱۴۹نگوئید و مپندارید که آنان که در راه خدا کشته می شوند مرده اند بلکه آنها زنده اند و در نزد پروردگارشان روزی می خورند و این شما هستید که نمی دانید و نمی فهمید.(مفهوم و منطق دو آیه ذکر شده)آنچه در فضیلت شهید و شهادت

در راه خدا گفته شود اطاله کلام است و بزرگان و دانشـمندان و نویسندگان در این موضوع کتابها نوشته و رساله ها پرداخته و آنچه گفتنی بوده است را گفته اند. [صـفحه ۵] اما بعد:فانی لا اعلم اصـحابا اوفی و لا خیرا من اصـحابی و لا اهل بیت ابر و لا اوصل من اهل بیتی مجزاکم الله عنی خیرا«از خطبه حضـرت سیدالشـهداء علیه السلام در شب عاشورا»السلام علیکم یا انصار الله و انصار رسوله و انصار علی بن ابیطالب و انصار فاطمه و انصار الحسن و الحسـین و انصار الاسـلام اشـهد انکم قد نصحتم لله و جاهـدتم فی سبیله مجزاکم الله عن الاسـلام و اهله افضـل الجزاء. فزتم و الله فوزا عظیمـا یا لیتنی کنت معکم فافور فوزا عظیما و اشـهد انکم احیاء عنـد ربکم ترزقون و اشـهد انکم الشـهداء و انکم الفائزون فی الدرجات العلی و السـلام علیکم و رحمه الله و برکاته. [صفحه ۶]

پیشگفتار

اشاره

از گاهی که خداوند جل و علا به قدرت کامله خود بشـر را خلقت فرمود، جنگ حق علیه باطل شروع شد و این جنگ و ستیز تا دامنه قیامت ادامه خواهـد داشت.داسـتان فریفتن شـیطان حوا و سـپس حضـرت آدم علیه السـلام را و وادار ساختن آنان را به انجام ترک اولی و خوردن از شجره منهیه ابتدای این داستان عبرت انگیز و بی انتهاست که هر روز در طول تاریخ چندین هزار ساله بشـر و انسان بگونه ای جلوه کرده است.داستان هابیل و قابیل دنباله آن و رویاروئی حضرت ابراهیم علیه السلام با نمرود و حضرت موسی علیه السلام با فرعون از همین داستان سرچشمه گرفته است.در برابر هر پیغمبری مشرکی و مدعی نبوتی قیام

کرده و کسانی نیز از حد رسالت و نبوت تجاوز کرده مدعی الوهیت و خدائی نیز شدند. هرکس از حق دم زد و از خداوند صحبت کرد ناحقی در برابر او قد علم کرده و با کمک جمعی از گمراهان که به او پیوسته بودند در محو و نابودی آن کوشید [صفحه ۷] و بالاخره عبارت منقول از بزرگان دین که فرمودند:(لکل موسی فرعون) به حقیقت پیوست.چون رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم دعوت به توحید و اسلام فرمود مشرکین به زعامت ابوجهل و ابوسفیان و یارانشان در برابر آن حضرت صف آرائی نموده و بپاخاستند و تا حد توانائی خود کوشیدند و با حضرتش به جنگ و ستیز پرداختند و برای از بین بردن آن حضرت و یاران او و اندیشه توحید نقشه های شیطانی طرح کردند اما(یریدون ان یطفئوا نورالله بافواههم و یابی الله الا ان یتم نوره و لو کره الکافرون)سوره توبه آیه ۳۲پس از رحلت حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقشه مبارزه و طرز عمل عوض شد، مخالفین توحید و اسلام در لباس اسلام خواهی غصب خلافات کرده و امیال شیطانی خود را در لباس خلافت دنبال کردند.از ابتدای خلقت تاکنون و هم از اکنون تا وقتی که خداوند قادر متعال اراده فرماید این جنگ و جدالها و مبارزه حق و باطل ادامه خواهد داشت. دنیا جنگ و کشتار زیاد دیده و تاریخ بشریت نام جنایتکاران زیادی را ثبت نموده است.اما بحق می توان ادعا کرد که در طول تاریخ بشریت داستانی فجیع تر و [صفحه ۸] مهیب تر و عبرت انگیزتر از واقعه کربلا روی نداده است.یک طرف

ایمان محض و محض ایمان و دیگر سو، شرک و کفر و نقال مطلق.یک طرف امامی معصوم پاره تن رسول خدا علیه السلام، مجسمه علم و فضیلت و تقوی قرار گرفته با یارانی معدود و دوستانی محدود همگان، عالم زاهد متهجد و پای بند به اصول اخلاقی اسلام از صحابی و تابعی و غیره در طرف دیگر مدعی خلافت اسلامی، فردی شرابخوار و شطرنج باز و قمارباز، همبازی با سگ و خوک با مصاحبانی غیرمسلمان، دروغ پرداز، منافق، ریاست طلب و... و جمع کثیری از مدعیان مسلمانی.همگان همج الرعاء و عده ای دیگر افراد راحت طلب و بی تفاوت که فقط به زندگانی ظاهری توجه داشتند و در نظر آنان حق و باطل یکسان و مابین حکومت عدل الهی حضرت علی علیه السلام و سلطنت معاویه ظالم ستمگر فرقی نمی گذاشتند و می خواستند زنده باشند و همچون حیوانات بخورند و بیاشامند و از تنعمات زندگانی بهره ببرند. خود را مسلمان می پنداشتند لکن از اسلام و حقایق آن فرسنگها به دور بودند.در این جا بر سر آن نیستیم که فجایع حکومت معاویه و یزید را برشماریم فقط می گوئیم که: [صفحه ۹] «مسلمانان واقعی از این نابسامانیها که آن پدر و این پسر در مدت سلطنت به نام خلافت خود به بار آورده بودند رنج می بردند و طالب اضمحلال و نابودی آن بودند.»حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام برحسب وظیفه الهی با علم و یقین به اینکه قیام او به کشته شدن او و یارانش منتهی می شود و با علم به اسارت اهل بیت و خاندانش، به خاطر اسلام، به خاطر احیاء قوانین اسلام، به خاطر رفع بدعتها، به خاطر رفع ظلم و ستم و... قیام

فرمود. از مدینه حرم رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم بسوی مکه معظمه، حرم امن الهی رهسپار شد و چون در آنجا خطر را مشاهده فرمود به سمت عراق و کوفه حرکت کرد اما در تمام حالات به یاران خود نتیجه این نهضت را که کشته شدن آنان و اسارت خاندان می باشد گوشزد می فرمود.درباره قیام و نهضت حضرت سیدالشهدا علیه السلام و آثار مترتبه آن که: بقای اسلام است دانشمندان بزرگوار شیعه و نویسندگان سنی و افراد غیرمسلمان کتابها نوشته اند و هریک این داستان دلخراش و حزن انگیز و عبرت آموز را، بگونه ای مورد بحث و تحقیق و تحلیل قرار داده اند. طالبین باید بدانها مراجعه کنند.در این قیام مقدس خدائی، عده ای دوستان خاندان پیغمبر از بنی هاشم و [صفحه ۱۰] دیگران از حضرت سیدالشهداء علیه السلام پیروی نموده و تا پای جان استقامت کردند و جان خود را فدای اسلام ساختند و شایستگی آن را یافتند که در زیارت آنان خوانده شود:(بابی انتم و امی طبتم و طابت الارض التی فیها دفنتم و فزتم فوزا عظیما)

تذکر

اگرچه داستان کربلا و شهادت حضرت سیدالشهداء (ع) و یاران باوفایش در عاشورای سال شصت و یکم هجرت روی داد، لکن باید گفت که حضرت امام حسین (ع) را در سقیفه بنی ساعده شهید کردند، همانها که خلافت الهی را از مجرای طبیعی او و آنچه که رسول اکرم (ص) طبق امر خداوند قادر متعال معین فرموده و در غدیرخم به حاضرین ابلاغ فرموده و از آنان بیعت گرفته به شرحی که در کتب تاریخ بطور تفصیل درباره آن بحث شد، خلافت را به انتخاب مردم مبدل ساخته و بعدا نیز

خلیفه اول دومی را تعیین و خلیفه دوم امر خلافت را به شورای شش نفری واگذار کرد و در این مدت احکام الهی و دستورات رسول اکرم (ص) یکی پس از دیگری تحریف یا تعطیل شد. پس باید گفت هر بلائی به سر اسلام و مسلمین آمده است از روز وفات حضرت رسول اکرم (ص) و سقیفه بنی ساعده است، لاغیر. [صفحه ۱۱] آقای حاج آقا جواد روستازاده فرزند ارجمند آقای حاج آقا محمدعلی روستازاده «مدیر و مؤسس چاپخانه نشاط اصفهان و بنیانگذار مؤسسه مطبوعاتی بهار و اخیرا گل بهار» یکی از دوستداران و خدمتگزاران خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام می باشند که در سال ۱۴۰۸ کتاب (عطیه الجواد علیه السلام) در شرح زندگانی و کلمات قصار حضرت جواد الائمه علیهم السلام را به چاپ رسانیدند. از مدتها قبل به این جانب پیشنهاد کردند که اسامی شهداء بزرگوار کربلا را در مجموعه ای گردآوری نموده و آماده چاپ کنم. این کار به عللی چند به تعویق افتاد تا در اوائل محرم الحرام سال ۱۴۰۹ مجددا تقاضای خود را تکرار نموده و تأکید کردند که هرچه زودتر آماده شود.نویسنده بیش از این تأخیر در مسئول ایشان را جائز ندانسته و خواستم که به سهم خود در آستان قدس حضرت سیدالشهداء علیه السلام خدمتی انجام داده باشم. بحول و قوه خداوندی شروع در مقصود نمودم و آن را به پیشگاه مقدس ارواح شهداء تقدیم می دارم و امید قبول آن را دارم.در اخبار وارد است که حضرت اباعبدالله الحسین روحی و ارواح العالمین له الفداء در واپسین ساعات و دقایق عمر شریف خود، یاران شهید باوفای خویش را مخاطب ساخته و برخی از آنان

را به نام صدا فرموده و در [صفحه ۱۲] مخاطبه با آنان فرمودند: (یا ابطال الصفاء...)مناسب آن دیدم که نام این مجموعه را: (ابطال الصفا فی ذکر اسامی الشهداء علیهم السلام) بنامم. و نام دیگر آن را: (یاران باوفای حسین (ع)) گذاردم.

یادی از گذشتگان

اشاره

آقای روستازاده در چندین سال قبل از دوست دانشمند و همکار فرهنگی مرحوم حاج سید علی علوی خوانساری (فوت جمادی الثانیه ۱۳۹۸ ه ق) اسامی شهداء کربلا را خواسته بودند و آن مرحوم نیز صورت آنها را تهیه کرده و آقای روستازاده آن را به چاپ رسانیده اند که اکنون نسخه ای از آن در دست ندارند. این تذکر به خاطر یادآوری خدمت مرحوم آقای علوی به آستان قدس حسینی است. خداوند ایشان را با اجداد بزرگوارش محشور گرداند.سید مصلح الدین مهدوی [صفحه ۱۳]

تعداد یاران و یاوران حضرت سیدالشهداء

اشاره

در تعداد و اسامی یاران حضرت سیدالشهداء از اول هجرت آن حضرت از مدینه به مکه و سپس از مکه به کربلا و سرانجام آنان که به فیض شهادت و سعادت ابدی فائز شدند در بین نویسندگان کتب تاریخ و مقاتل اختلاف زیاد می باشد ذیلا به برخی از این گفتارها اشاره می کنیم.۱ - مسعودی در مروج الذهب تعداد آنها را:۱۰۰۰ سواره و ۱۰۰ پیاده ۱۱۰۰ جمعالبته این تعداد تا وقتی است که خبر شهادت حضرت مسلم نرسیده بود و سیدالشهداء علیه السلام به مردم خود، عاقبت کشته شدن را تذکر داده بود و فرموده بود که هرکس می خواهد برود من او را آزاد می گذارم.۲- اصحاب حضرت در شب عاشوراء از پیاده و سواره جمعا ۵۰۰ نفر بودند که بعد از خطبه حضرت و یقین به شهادت متفرق شدند و عده کمی از آنها باقی ماندند.۳ - سیوطی و علامه امین در اعیان الشیعه:۳۲ سواره و ۴۰ پیاده ۷۲ جمع [صفحه ۱۴] ۴ - در اعلام الوری گوید:۳۳ سواره و ۴۰ پیاده ۷۳ جمع۵ - ابن جریر گوید:۴۰ سواره و ۱۰۰ پیاده ۱۴۰ جمع۶

- ابن جوزی و همچنین ابن نما گویند:۴۵ سواره و ۱۰۰ پیاده ۱۴۵ جمع۷ - از حضرت باقر علیه السلام روایت شده:۴۵ سواره و ۱۰۰ پیاده ۱۴۵ جمع۸ - همچنین گفته شده است:۷۰ سواره و ۱۰۰ پیاده ۱۷۰ جمعمشهور در بین مورخین و نویسندگان کتب آن است که تعداد یاران حضرت ۷۲ نفر بوده است. [صفحه ۱۵]

محاسبه دقیق

اگر فرمایش حضرت باقر علیه السلام را در تعداد یاوران امام علیه السلام دقیقترین و صحیح ترین صورتها بدانیم (و در صورت صحت سند باید بدانیم) باید بگوئیم:مجموع شهداء بنی هاشم و شهیدان در حمله اولی و غلامان و دیگر شهداء (۱۴۵) نفر بوده است.

فائده

علامه جلیل حجهالاسلام حاج سید ابراهیم زنجانی در اواخر کتاب وسیله الدارین چندین فائده و مجلس ذکر می کند که به این صورت در کمتر کتابی به نظر رسیده است از آن جمله:الف: در صفحه ۴۳۰ تعداد نفراتی که با حضرت سیدالشهداء علیه السلام از مدینه به سمت مکه حرکت کردند را به شرح زیر می نویسد.۲۹ نفر مرد ۴۲ نفر زن جمع ۷۱ نفر (اینان همگی از اهل بیت بودند)۱۰ نفر غلام و برده که هشت نفر آنها شهید شدند و دو تن زنده ماندند.۹ نفر کنیز و جاریه - پسران کمتر از سن بلوغ ۲۲ نفر و دختران کمتر از [صفحه ۱۶] سن بلوغ ده نفر.جمع کل نفرات از مرد و زن و کوچک و بزرگ و غلام و کنیز ۱۲۲ نفر و کودکی نیز جهت حضرت در کربلا متولد گردید.ب: سه کودک دختر بعد از واقعه عاشورا در زیر پای اسبهای دشمن کشته شدند و آنها عبارت بودند از:۱ - ام الحسن۲ - ام الحسین دختران حضرت مجتبی علیه السلام۳ - عاتکه دختر مسلم بن عقیل مادرش رقیه دختر حضرت علی علیه السلام کودک هفت ساله.

نویسنده گوید

در کشف الغمه (ص ۲۲۱ یکم) می نویسد:حضرت سیدالشهداء علیه السلام در روز ۳ شنبه هشتم ذی الحجه الحرام سال ۶۰ هجری به اتفاق ۸۲ نفر از اهل بیتش و شیعیانش و غلامانش از مکه به قصد عراق خارج گردید. [صفحه ۱۷]

تعداد قشون دشمن

اشاره

در تعداد نفرات قشون مخالف که در صحرای کربلا جهت کشتن فرزند رسول خدا (ص) گرد آمده بودند اختلاف زیاد است و عده آنها را از چهارصد هزار نفر تا سی هزار نفر نوشته اند.در وسیله الدارین (ص ۷۹) می نویسد:در تعداد نفرات قشون ابن زیاد گفته شده است هشتصد هزار نفر و دیگری گفته دویست هزار و یا یکصد هزار نفر نوشته اند و حضرت سیدالشهداء علیه السلام در مقام تشبیه فرمود: (کانهم الجراد المنتشر) مثل اینکه آنها ملخ پراکنده بودند. و همچنین گفته شده است که:اگر کسی جهت تماشای آنها بر پشته کوهی بالا می رفت تا آنجا که چشم می دید: اسب و مرد و شمشیر و نیزه می دید و قشون دشمن را به: سیل خروشان تشبیه کرده اند. اما آنچه مسلم است و کمتر از آن نقل نشده است از این قرار است. [صفحه ۱۸]

اولین گروهی که در مقابل حضرت سیدالشهداء علیه السلام جهت مبارزه حاضر شدند تعداد آنها با نام فرماندهاشان به قرار زیر است:۱ - عمر بن سعد بن ابی وقاص؛ ۶۰۰۰ نفر در روز سوم محرم۲ - حر بن یزید ریاحی ۱۰۰۰ نفر (از منزل ذوجشم همراه حضرت بود)۳ - شبث بن ربعی ۴۰۰۰ نفر۴ - حجار بن ابجر ۱۰۰۰ نفر۵ - عروه بن قیس ۴۰۰۰ نفر۶ - سنان بن انس ۴۰۰۰ نفر۷ - حصین بن نمیر ۴۰۰۰ نفر پنجم محرم۸ - یزید بن

رکاب کلبی ۲۰۰۰ نفر۹ – خولی اصبحی ۳۰۰۰ نفر۱۰ – شمر بن ذی الجوشن ۴۰۰۰ نفر نهم محرم۱۱ – عخلان المازنی ۳۰۰۰ نفر۱۲ کعب بن طلحه ۳۰۰۰ نفر۳۹۰۰۰ نفر جمع سی و نه هزار نفرابومخنف گوید: همگی این نفرات از اهل کوفه بودند و در بین آنها از اهل بصره و حجاز و شام کسی نبود علاوه بر این نفرات که همگان به عنوان مبارز و جنگجو شرکت کرده بودند عده زیادی نیز از انواع [صفحه ۱۹] مختلف کسبه و اهل صنعت از آهنگر و شمشیرساز و همچنین نانوا و دیگر مشاغل شرکت داشتند که بر سیاهی لشکر می افزودند.

عده نفرات کشته شده از دشمن

در وسیله الدارین (ص ۷۹) می نویسد:در نامه ای که ابن سعد جهت عبیدالله بن زیاد نوشت تعداد کشتگان را یکصد و پنجاه هزار نفر می نویسد و گوید که قادر نیستیم که همه آنان را به خاک بسپاریم.

رفع استبعاد

برخی از کسانی که با تاریخ سروکار ندارند چون می شنوند که یکی از اصحاب حضرت سیدالشهداء علیه السلام در میدان کارزار تعداد زیادی از نفرات دشمن را هلاک نمود مثلا جناب حبیب بن مظاهر اسدی ۶۲ نفر را هلاک نمود و یا دیگری یکصد و پنجاه نفر را کشت تعجب نموده و بی درنگ انکار می کنند و حال آنکه وظیفه انسان عاقل آنست که: هرچه را شنید و نتوانست حقیقت آن را دریابد درباره آن سکوت کند و موافق یا مخالف سخنی نگوید که سخن را همیشه می توان گفت اما اگر نفهمیده و نسنجیده گفتیم و اشتباه بود آنگاه بر گفته خود در دنیا و آخرت افسوس زیاد خواهیم خورد. [صفحه ۲۰]

توضیح و رفع استبعاد

اشاره

همانگونه که ذکر شد و بعدا به تفصیل خواهیم گفت، عده ای از یاران حضرت سیدالشهداء علیه السلام تعداد نفرات زیادی از دشمن را کشتند و یا مجروح ساختند.ابن شهرآشوب مازندرانی در مناقب و محمد بن ابی طالب در مقتل می نویسد که عده حضرت سیدالشهداء علیه السلام در مبارزه روز عاشورا، یکهزار و پنجاه نفر را شکست بغیر از آنان که به دست ایشان مجروح شدند. (ص ۱۷/۲۹۳ عوالم)ظاهرا کشته شدن این عده زیاد و در مدت جنگ به نظر بعید می رسد و الحق که بسیار زیاد بعید است که فردی در مدت زمان اندکی بتواند این همه دشمن را از پای درآورد و به قتل برساند و خود مورد هجوم و حمله دشمنان از خبر باشد دشمنی همچون شمر بن ذی الجوشن که وقتی حضرت حسین علیه السلام به او می فرماید:آیا مرا می کشی و نمی دانی که من کیستم؟ در جواب می گوید:من تو را خوب می شناسم: مادرت فاطمه زهرا

و پدرت علی مرتضی و جدت محمد مصطفی (صلوات الله علیه) می باشد (ص ۱۷/۳۰۰ عوالم)برای رفع شبهه در استبعاد گوییم. همانگونه که گفته شده است و [صفحه ۲۱] بعدا ما نیز آنرا شرح می دهیم بعضی از دوستان حضرت که در کوفه بودند و نتوانستند خود را به حضرت برسانند برای وصول به مقصد راه را منحصر در آن دیدند که با قشون مخالف از کوفه خارج شده و در کربلا به هر نحو شده، خود را به کعبه آمال و مقصود برسانند عده ای از اینان که طبق صورتیکه بعدا متذکر می شویم (قریب ۲۳ نفر موفق شدند که خود را از دشمنان جدا ساخته و در رکاب حضرت شهید شوند اما دیگران توفیق نیافتند.به نظر می رسد که این دوستان که اکنون به صورت دشمن جلوه گر شده اند هرگاه که جنگ مغلوبه می شد و صحنه کارزار از حمله یکی از یاران حضرت سیدالشهداء علیه السلام مضطرب و پریشان می شد و دشمنان همچون روباه از مقابل شیران فرار می کردند اینان دست یافته و به کشتن آنها می پرداختند بنابراین، آن یار وفادار و اینان جمعا تعداد زیادی از مخالفین را می کشتند (این نظریه نویسنده است تا اهل تحقیق چگونه قضاوت کنند.) [صفحه ۲۲]

تقسیم بندی شهداء

اشاره

در هریک از کتابهای مقاتل و شرح حال شهیدان کربلا، آنان را بگونه ای تقسیم کرده اند از معرفی به خاندانها و عشیره ها و غیره اکنون در این مجموعه اسامی این بزرگواران را به صورت زیر نقل می کنیم:۱ - شهداء بنی هاشم.۲ - شهداء از صحابه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم.۳ - جزو قشون عمر بن سعد به کربلا آمده و به حضرت

پیوستند و به فیض شهادت و سعادت ابدی رسیدند.۴ - در حمله اولی شهید شدند.۵ - مبارزه کردند تا به مرتبه رفیعه شهادت نائل شدند.۶ - بدون مبارزه کشته شدند و ذکر جمعی از کودکان.۷ - در کوفه و بصره شهید شدند.۸ - غلامان و موالی.۹ - شهداء گمنام. [صفحه ۲۳]

شهداء بنی هاشم

شهداء بنی هاشم از اولاد حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و حضرت مجتبی و حضرت سیدالشهداء علیهماالسلام و اولاد جناب جعفر طیار فرزند جناب ابوطالب و اولاد و اعقاب جناب عقیل علیهم السلام.در تعداد شهداء بنی هاشم در بین نویسندگان کتب تاریخ و مقاتل اختلاف زیاد می باشد و عموما تعداد نفرات آنان را که در جنگ شهید شدند قریب ۱۷ یا ۲۰ نفر و برخی متجاوز از پنجاه نفر نوشته اند.در عوالم العلوم (ص ۱۷/۳۴۳) به نقل از مناقب ابن شهرآشوب و مناقب قدیم و محمد بن ابی طالب جمعا نام ۳۸ نفر از اولاد جناب ابوطالب را که در این وقعه هائله به مرتبه رفیعه شهادت رسیده اند را نام برده و گوید.در مناقب قدیمه تعداد آنان را ۱۶ نفر و در مشیر الاحزان از قول حضرت باقر علیه السلام ۱۷ نفر می نویسد.گفته شده است که از: ۱ - اولاد جعفر طیار ۳ نفر و از اولاد عقیل ۷ نفر و از اولاد حضرت علی علیه السلام ۹ نفر و از اولاد حضرت مجتبی علیه السلام ۴ نفر از اولاد حضرت سیدالشهداء علیه السلام ۶ نفر جمعا ۲۹ نفر که در اسامی آنان و اسامی عده ای دیگر اختلاف است (ص ۱۷/۳۴۳ عوالم). [صفحه ۲۴] اینک اسامی این بزرگواران از خاندان بنی هاشم مأخوذ از کتاب فرسان الهیجاء و وسیله الدارین (با ذکر صفحه

آن دو) ذکر می شود و به برخی دیگر از مآخذ نیز اشاره می شود:۱ - ابراهیم بن الحسن المجتبی علیه السلام ص ۹ یکم فرسان الهیجاء۲ - ابراهیم بن الحسین علیه السلام ص ۱۰ یکم فرسان - اعیان الشیعه۳ - ابراهیم بن علی بن ابیطالب علیه السلام ص ۱۱ یکم فرسان - مقاتل الطالبیین (مختلف فیه)۴ - ابراهیم بن مسلم بن عقیل کودکی که در کوفه شهید شد ص ۱۷ یکم فرسان - امالی صدوق۵ - ابوبکر بن الحسن المجتبی علیه السلام ارشاد مفید - مقاتل الطالبیین۶ - ابوبکر بن علی بن ابیطالب علیه السلام فرسان الهیجان نامش ابوعبیداله۷ - احمد بن الحسن المجتبی علیه السلام شانزده ساله ص ۳۰ یکم فرسان۸ - احمد بن محمد بن عقیل ص ۲۲ یکم فرسان - ناسخ التواریخ۹ - اسماعیل بن عبدالله بن جعفر الطیار ص ۱۸۷ شهید کربلا۱۰ - بشر بن الحسن المجتبی علیه السلام ص ۱۳۵ اعیان الشیعه۱۱ - جعفر بن عقیل بن ابیطاب ص ۵۶ یکم فرسان۱۲ - جعفر بن علی بن ابیطالب عموم مقاتل ص ۷۴ یکم فرسان ۲۷ ساله و یا ۱۹ ساله [صفحه ۲۵] ۱۳ - حمزه بن الحسین ص ۱۷/۳۴۵ عوالم۱۴ - حمزه بن عقیل ص ۳۰۸ - المجدی- حسن مثنی بن الام المجتبی علیه السلام ص ۱۲۹ یکم فرسان در جنگ زخمی شد لکن در اثر آن وفات ننمود.۱۵ - عباس الاصغر ص ۲۲۸ یکم فرسان۱۶ - عباس الاکبر حضرت اباالفضل علیه السلام مادرش علیا جناب ام البنین - ۳۴ ساله (تولد ۲۶ ه ق)۱۷ - عبدالرحمن بن عقیل ۱۷ نفر را کشت (عوالم) ص ۲۳۵ یکم فرسان ۲۳۰ وسیله - زیارت ناحیه۱۸ - عبدالله بن ابی سفیان بن حارث بن

عبدالمطلب ص ۱۹۱ شهید کربلا۱۹ – عبدالله الاصغر بن الحسن المجتبی علیه السلام ص ۲۳۹ یکم فرسان۲۰ – عبدالله الاکبر بن الحسن المجتبی علیه السلام ۱۴ نفر را کشت (عوالم) ص ۲۳۸ یکم فرسان۲۱ – عبدالله بن الحسین علیه السلام المولود فی یوم عاشوراء ص ۲۴۲ یکم فرسان – زیارت رجبیه۲۲ – عبدالله بن عباس بن علی علیه السلام ص ۱۳۵ – اعیان الشیعه۲۳ – عبدالله الاصغر بن عقیل ص ۲۴۳ یکم فرسان۲۴ – عبدالله الاکبر بن عقیل [صفحه ۲۶] ۲۵ – عبدالله الاکبر بن علی بن ابیطالب علیه السلام ص ۲۵۰ فرسان – ۲۵ ساله۲۶ – عبدالله الاصغر بن مسلم بن عقیل ۹۸ نفر را کشت (عوالم) ص ۲۵۴ یکم فرسان، مادرش علیا جناب رقیه دختر امیرالمؤمنین علیه السلام ۲۵ ساله شوهر علیا مخدره سکینه بنت الحسین علیه السلام.۲۷ – عبیدالله بن علی بن ابیطاب علیه السلام ص ۲۶۱ یکم فرسان، غیر از: ابوبکر بن علی علیه السلام است – وی به دست اصحاب مختار در مذار شهید شد (ص ۱۷/۲۸۲ عوالم)۲۸– عبیدالله بن عبدالله بن جعفر الطیار ص ۱۹۲ شهید کربلا ۲۶۰ فرسان۲۹ – عتیق بن علی علیه السلام ص ۹۲ شهید کربلا۳۰ – عثمان بن علی بن ابیطالب علیه السلام ۲۱ ساله ص ۲۶۲ یکم فرسان زیارت رجبیه و ناحیه مقدسه۳۱ – عقیل بن عقیل بن ابیطالب ص ۱۹۴ شهید کربلا۳۲ – علی اصغر کودک شیرخوار حضرت سیدالشهداء علیه السلام ص ۲۶۷ یکم فرسان۳۳ – علی اکبر فرزند حضرت سیدالشهداء علیه السلام ص ۲۶۸ یکم فرسان – بحار – مقاتل الطالبیین ۱۸ و یا ۲۵ ساله ۲۰۰ نفر را کشت (عوالم)۳۴ – علی بن عقیل ص ۱۷/۲۷۷ (عوالم) ص ۲۲۱ وسیله الدارین ۲۶۵ یکم

فرسان [صفحه ۲۷] ۳۵ – عمر بن الحسن علیه السلام ص ۱۲ دوم فرسان – ارشادعمر بن علی علیه السلام در شهادت او اختلاف است ظاهرا شهید نشده ص ۱۳ دوم فرسان، مناقب۳۶ – عون بن جعفر الطیار صحابی ص ۱۷ دوم فرسان، شوهر علیا مخدره ام کلثوم (زینب صغری) بنا به روایتی دختر حضرت فاطمه سلام الله علیها ۵۷ ساله۳۷ – عون بن عبدالله بن جعفر الطیار ص ۱۸ فرسان، مادرش علیا جناب زینب دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام۳۸ – عون بن عقیل ص ۲۰ دوم فرسان۳۹ – عون بن علی علیه السلام ص ۲۰ دوم فرسان۴۰ – عون بن مسلم بن عقیل۴۱ – فضل بن عباس بن ربیعه۴۲ – فضل بن علی علیه السلام ص ۱۹۳ شهید کربلا۴۳ – قاسم بن حسن علیه السلام ص ۲۶ دوم فرسان و عموم مقاتل۴۴ – قاسم بن حسین علیه السلام ص ۱۹۳ شهید کربلا (ظاهرا حسین اشتباه و صحیح حسن می باشد)۴۵ – قاسم بن علی علیه السلام ص ۱۹۳ شهید کربلا۴۶ – قاسم بن محمد بن جعفر الطیار ص ۴۳ دوم فرسان [صفحه ۲۸] کودکی که نام او ذکر شده است ص ۲۲ دوم فرسان – بحارالانوار ممکن است که نام وی محمد بن ابی سعید باشد.۴۷ – محسن بن حسین علیه السلام ص ۵۲ دوم فرسان (مشهد السقط)۴۸ – محمد بن ابی سعید بن عقیل ص ۵۴ دوم فرسان به سن ۷ سالگی۴۹ – محمد بن جعفر بن ابیطالب ص ۱۹۴ شهید کربلا۵۰ – محمد بن الحسین علیه السلام ص ۱۷/۳۴۳ عوالم۵۱ – محمد بن عباس بن علی علیه السلام ص ۵۷ دوم فرسان (مورد خلاف است)۵۲ – محمد بن عبدالله بن جعفر الطیار ۱۰ نفر را

کشت (عوالم) ۵۹ دوم فرسان مناقب – مادرش علیا جناب زینب عقیله بنی هاشم۵۳ – محمد اصغر بن علی علیه السلام ص ۲۶۳ وسیله الدارین ۲۶۱ وسیله۵۴ – محمد اوسط فرزند حضرت علی علیه السلام ص ۵۵ دوم فرسان الهیجا۵۵ – محمد بن مسلم بن عقیل ص ۶۰ دوم فرسان کودکی ۱۲ یا ۱۳ ساله۵۶ – مسلم بن عقیل بن ابیطاب شهید کوفه ص ۶۲ دوم فرسان عموم مقاتل – مادرش ایرانی است.۵۷ – موسی بن عقیل ص ۱۲۴ دوم فرسان۵۸ – یحیی بن الحسن المجتبی علیه السلام ص ۲۵۴ دوم فرسان بحارالانوار (در او اختلاف است) [صفحه ۲۹] اسامی بسیاری از اینان که ذکر شد در کتب انساب مذکور نمی باشد برای شرح حال آنان به مآخذ یاد شده و دیگر کتب مراجعه شود ضمنا متذکر می شود که در کتاب (شهید کربلا) اسامی عده دیگری را ذکر می کند که در هیچ یک از کتب نامی از آنها برده نشده و ما نیز آنها را یاد نکردیم و در آنچه نوشته ایم مسئولیت آنرا بعهده راویان آن وا می گذاریم.

اصحاب رسول خدا که در وقعه کربلا به فیض شهادت نائل شدند

در اسامی صحابه بزرگواری که در یاری حضرت سیدالشهداء علیه السلام شهید شده اند و همچنین در تعداد آنان در بین نویسندگان کتب مقاتل اختلاف زیاد وجود دارد اینک اسامی آنان با ذکر مأخذ:۱ – انس بن حرث (حارث) کاهلی ص ۳۷ یکم فرسان الهیجا ص ۱۰۱ وسیله الدارین۲ – بشر بن حی بن علی ص ۵۱ / یکم فرسان به نقل از اصابه۳ – جابر بن عروه غفاری ص ۱۱۲ وسیله الدارین ص ۵۴ یکم فرسان الهیجا۴ – خیاده بن حرث انصاری سلمانی (جبار) ص ۷۶ یکم فرسان الهیجا ص ۱۱۳ وسیله

[صفحه ۳۰] ۵ - جندب بن حجیر کندی (جند) ص ۷۸ یکم فرسان ص ۱۱۴ وسیله تسمیه- جون غلام ابی ذر ص ۱/۷۸ فرسان در صحابی بودنش اختلاف است.۶ - حارث بن بنهان (حرث) ص ۸۴ یکم فرسان ص ۱۱۷ وسیله۷ - حبیب بن مظاهر (مظهر) اسدی ص ۸۷ یکم فرسان ص ۱۱۹ وسیله کلیه مقاتل - ۶۳ نفر را کشت۸ - ربیعه بن خوط بن رئاب ص ۱۳۷ وسیله ص ۱۳۶ یکم فرسان (از شعراء مخضرمین است)۹ - زاهر بن عمرو اسلمی ص ۱۳۸ یکم فرسان ص ۱۳۸ وسیله، از اصحاب شجره (بیعت زیر درخت) می باشد۱۰ - زیاد بن عریب صاعدی ص ۱۵۳ یکم فرسان۱۱ - سعد بن حارث، مولی امیرالمؤمنین علیه السلام ص ۱۵۶ یکم فرسان (سعید) ص ۱۴۸ وسیله۱۲ - شبیب بن حرث (حمله اولی) ص ۱۶۷ یکم فرسان (شبیب بن عبدالله بن حرث) ص ۱۵۵ وسیله۱۳ - شوذب بن عبدالله شاکری (۱۵۴ وسیله)۱۴ - عبدالرحمن ارحبی بن عبدالله ص ۲۳۲ یکم ص ۱۶۴ وسیله۱۵ - عبدالرحمن بن عبد رب (عبدالله) ص ۲۳۱ یکم ص ۱۶۳ وسیله [صفحه ۳۱] ۱۶ - عبدالله بن حارث بن نوفل ص ۲۳۷ یکم ص ۱۶۷ وسیله، شهید کوفه۱۷ - عبدالله بن عفیف شهید کوفه ص ۱/۲۴۵ فرسان۱۸ - عبدالله بن یقطر رضیع الحسین علیه السلام ص ۲۵۷ یکم ص ۲۱۶ وسیله الدارین، شهید کوفه۱۹ - عقبه بن صلت جهنی ص ۲۶۵ یکم فرسان الهیجاء۲۰ - عمرو بن ضبیعه تمیمی ص ۷ دوم فرسان ص ۱۷۷ وسیله۲۱ - کنانه بن عتیق ص ۴۷ دوم فرسان ص ۱۸۴ وسیله۲۲ - مجمع بن زیاد جهنی ص ۵۰ دوم فرسان ص

۱۹۳ وسیله۲۳ – مسلم بن عوسجه سعدی ص ۱۱۶ دوم فرسان الهیجاء و جمیع مقاتل۲۴ – مسلم بن کثیر اعرج ص ۲/۳۶ فرسان – تسمیه۲۵ – نصر بن ابی نیز، مولی علی علیه السلام صحابی ص ۲/۱۳۲ فرسان۲۶ – هانی بن عروه مرادی شهید کوفه ص ۱۳۲ دوم فرسان الهیجاء و جمیع قاتل۲۷ – یزید بن مغفل (یا معقل) بر وزن محسن) ص ۱۵۲ دوم فرسان الهیجا و در صحابی بودن جمعی از اینان اختلاف است و اعتماد ما در این نقل نوشته مرحوم شیخ و ذبیح الله محلاتی در فرسان الهیجا بوده و العهده علیه. [صفحه ۳۲] توضیح: حضرت سیدالشهداء علیه السلام از پستان هیچ زنی جز حضرت زهرا سلام الله علیها و یا ابهام حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم شیر نخورده است و علت آنکه عبدالله بن یقطر را رضیع (همشیر) آن حضرت می نامند آنکه در زبان عرب دو کودک که در یک هفته به دنیا آیند را رضیع می خوانند.

عده ای از اصحاب حضرت سیدالشهداء که از لشکر دشمن به حضرت پیوستند

چون خبر حرکت حضرت سیدالشهداء علیه السلام از مکه به سمت کوفه به دوستان حضرت در کوفه رسید و متوجه شدند که عبیدالله بن زیاد حاکم کوفه کلیه راهها را بسته راه وصول به آن حضرت را در آن دیدند که خویشتن را در جزو قشون عمر بن سعد وارد کرده و به این کیفیت خود را به کربلا برسانند سپس در آن جا بهر کیفیتی که ممکن شود از قشون دشمن جدا شده و به فیض حضور مبارک برسند و درک شهادت نمایند اسامی این شهداء بزرگوار بدین قرار است.۱ – ابوالحتوف سلمه بن حرث انصاری ص ۱۰۵ وسیله الدارین – تسمیه

او و برادرش ۱۳ نفر را کشتند.۲ - بکر بـن حی ص ۱۱۱ وسیله به اضافه ۵۱ یکم فرسان [صـفحه ۳۳] ۳ - بکر بن حر ریاحی برخی نـام او را علی نوشـته انـد ص ۱۱۱ وسـیله به اضافه ۵۱ یکم فرسان۴ - جـابر بن حجـاج کـوفی ص ۱۱۱ وسیله ۵۳ یکم فرسان۵ - جوین بن مالـک تمیمی ص ۱۱۶ وسیله ۸۲ یکم فرسان۶ - حارث بن امرؤالقیس کنـدی (حرث) ص ۱۱۶ وسیله ۸۳ یکم فرسان - تسـمیه۷ - حر بـن یزیـد ریـاحی چهـل نفر را کشت ص ۱۲۷ وسـیله و عموم مقاتل۸ - حلاس بن عمرو راسـبی ۱/۱۳۱ فرسـان ص ۱۳۳ وسـیله. نام او را جلاس (به جیم) نیز نوشـته اند.۹ - زهیر بـن سـلیم بن عمر وازدی ص ۱۳۹ وسیله. نام پدرش را سـلیمان نیز نوشته اند ۱۴۱ فرسان۱۰ - سـعد بن حارث بن سلمه انصاری عجلانی ص ۱۴۹ وسیله ۱۵۶ یکم فرسان - تسمیه۱۱ - شبیب بن جراد کلابی وحیدی ص ۱۵۶ وسیله ۱۶۶ یکم فرسان (حمله اولی و یا در مبارزه)۱۲ - ضرغامه بن مالک تغلبی ص ۱۵۷ وسیله ۱۶۹ یکم (حمله اولی و یا در مبارزه شـهید شد)۱۳ - عبدالرحمن بن مسعود تمیمی ص ۱۶۶ وسیله ۲۳۶ یکم فرسان [صفحه ۳۴] ۱۴ - عبدالله بن بشیر خثعمی ص ۱۶۷ وسیله ۲۳۶ یکم فرسان۱۵ - عمرو بن ضبعه ضبعی صحابی ص ۱۷۷ وسیله ۲/۷ فرسان۱۶ - عروه مولی حر بن یزیـد ریاحی ص ۱۷۹ وسـیله نام او را غره و به غین منقوط نیز نوشته اند)- علی بن حر بن یزید ریاحی نام او را بکیر (مصغر بکر) نیز گفته اند۱۷ - قاسم بن

حبیب ازدی (حمله اولی) ص ۱۸۲ وسیله ۲۶ دوم فرسان۱۸ – مسعود بن حجاج تمیمی ۱۹۰ وسیله ۶۲ دوم فرسان۱۹ – مصعب بن یزید ریاحی برادر حر ص ۱۹۲ وسیله ۱۲۱ دوم فرسان ۲۰ – موقع بن تمامه اسدی صیداوی ص ۱۲۵ وسیله یکم فرسان (موقع بر وزن معظم بمعنی مبتلی. پس از یکسال وفات یافت)۲۱ – نعمان بن عمرور اسبی ازدی کوفی ص ۲۰۰ وسیله ۱/۱۳۱ فرسان – مناقب۲۲ – مردی از خزیمه فرستاده عمر بن سعد به نزد حضرت سیدالشهداء علیه السلام ص ۲۱۹ وسیله

اسامی جمعی از شهداء کربلا که در حمله اول دشمن به مرتبه رفیعه شهادت رسیدند

اشاره

در صبحگاه روز عاشوراء به فرمان عمر بن سعد بن وقاص، قشون کوفه بیک بار بر لشکر توحید حمله آورد و آنان مردانه از اسلام و امام [صفحه ۳۵] مسلمین حضرت سیدالشهداء علیه السلام دفاع کردند. در این حمله عده زیادی از نفرات یاران حضرت شهید شدند در تعداد آنان و اسامی آن ها بین نویسندگان کتب مقاتل اختلاف زیاد است از ۳۰ نفر کمتر و از ۵۰ نفر بیشتر نبوده است اینک اسامی آنان برحسب حروف: در اسامی اینان و پدرشان نیز اختلاف زیاد است.۱ – اسلم ترکی مولی الحسین علیه السلام در مبارزه شهید شده و در وسیله (ص ۵۱) وی را از شهداء حمله اولی می نویسند.۲ – اسوار بن ابی عمیر نهمی ص ۹۴ وسیله الدارین (اسوار نیز گفته اند)۳ – امیه بن سعد طائی ص ۳۶ یکم فرسان – تسمیه من قتل۴ – بشیر (بشر) بن عمرو حضرمی ص ۵۰ یکم فرسان۵ – بکر بن حی با قشون عمر سعد آمد و به حضرت پیوست ص ۵۱ یکم فرسان۶ – جبله بن علی شیبانی برخی گویند در مبارزه شهید شد

و برخی وی را از شهداء حمله اولی می نویسند ص ۵۵ یکم فرسان الهیجاء، عوالم ص ۱۷/۳۴۱۷ - جناده بن کعب انصاری خزرجی ص ۷۵ یکم فرسان- اعیان الشیعهجندب بن حجر کندی (حجیر بر وزن زبیر) صحابی ص ۷۷ فرسان یکم ۱۱۴ وسیله [صفحه ۳۶] ۸ - جون بن جوی مولی ابی ذر غفاری از اهالی نوبه در مبارزه شهید شد در وسیله الدارین (ص ۹۵) وی را شهید در حمله اولی می نویسدجوین بن مالك تمیمی با لشکر عمر سعد بود شب عاشورا به حضرت سیدالشهداء علیه السلام ملحق شد ص ۸۱ یکم فرسان ۱۱۶ وسیله و تمام مقاتلحارث بن امرؤالقیس کندی با لشکر عمر سعد به کربلاء آمد و به حضرت پیوست ص ۸۳ یکم فرسانحارث بن بنهان صحابی غلام حمزه سیدالشهداء علیه السلام ص ۸۴ یکم فرسان۹ - حباب بن عامر تمیمی ص ۸۵ یکم فرسان ۱۱۷ وسیله۱۰ - حبشه بن قیس نهمی در مبارزه شهید شد و در وسیله (ص ۱۱۸) وی را از شهداء حمله اولی می نویسد نام او را جعبه نیز نوشته اند.۱۱ - حجاج بن یزید (ابن بدر بصری) یا ابن زید بصری سعدی ص ۱۰۲ یکم فرسان۱۲ - حجیر بن جندب کندی خولانی ص ۱۰۹ یکم فرسان تسمیهحلاس بن عمرو راسبی با لشکر عمر سعد به کربلا آمد و به حضرت پیوست ص ۱۳۱ یکم فرسان)حنظله بن عمرو شیبانی (ص ۹۴ وسیله الدارین) ص ۱۷/۳۴۱ عوالمزاهر بن بشر کندی صحابی [صفحه ۳۷] ۱۳ - زاهربن عمرو مولی عمر بن الحمق ص ۱۷/۳۴۱ عوالم۱۴ - زهیر بن بشیر خثعمی ص ۱۴۲ یکم فرسان - منتهی الآمال - عوالم۱۵ - زهر بن سلیم

ازدی (سلیمان) ص ۱۴۱ یکم فرسان - عوالم۱۶ - سالم بن عمرو مولی بنی المدینه ص ۱/۱۵۴ فرسان - زیارت ناحیه۱۷ - سالم مولی عامر بن مسلم ص ۱۵۵ یکم فرسان۱۸ - سعدبن بشر حضرمی الهیجاء۱۹ - سعد بن حرث (حارث) صحابی مولی علی بن ابیطاب علی علیه السلام ص ۱۵۶ - یکم فرسانسوار بن ابی عمیر مجروح گردید. یا سوار بن منهم فهمی، زیارت ناحیه مقدسه - عوالم۲۰ - سیف بن مالک ص ۱۶۶ یکم فرسان - عوالم۲۱ - شبیب بن جراد ص ۱۶۶ یکم فرسان۲۲ - شبیب بن عبدالله نهشلی ص یکم فرسان۲۳ - ضباب بن عامر تمیمی تسمیه من قتل۲۴ - غارب بن عبدالله مولی الحسین علیه السلام ص ۲۵/۲ فرسان - زیارت ناحیه۲۵ - ضرغامه بن مالک تغلبی ص ۱۶۹ یکم فرسان - عوالم۲۶ - عامر بن مسلم عبدی بصری ص ۱۸۵ یکم فرسان - عوالم۲۷ - عائد بن مجمع بن عبدالله ص ۱/۱۸۰ فرسان [صفحه ۳۸] ۲۸ - جهنی ص ۱۸۶ یکم فرسان - تسمیه۲۹ - عبدالرحمن بن عبد ربه صحابی ص ۲۳۱ یکم فرسان ۱۶۳ وسیله۳۰ - عبدالرحمن بن عبدالله ازدی عوالم - مناقب۳۱ - عبدالرحمن بن مسعود بن حجاج تیمی ۱/۲۳۶ فرسان - تسمیه۳۲ - عبدالله بن بشیر خثعمی ص ۲۳۶ یکم فرسان ۱۶۷ وسیله۳۳ - عبدالله بن زید بصری ص ۱۷/۳۴۱ عوالم۳۴ - عبدالله بن عروه غفاری ص ۱۷/۳۴۱ عوالم۳۵ - عبدالله بن عمر ص ۱۷/۳۴۱ عوالم۳۶ - عبدالله بن یزید بن ثبیط قیسی بصری ص ۲۶۰ / یکم فرسان۳۷ - عبیدالله بن زید (یزید) بصری ص ۲۶۲ / یکم فرسان - عوالم۳۸ - عقبه بن صلت جهنی

ص ۲۶۵ / یکم فرسان - تسمیه۳۹ - عمار بن حسان طائی ص ۳۴۷ / یکم فرسان زیارت رجبیه و ناحیه - عوالم۴۰ - عماره بن ابی سلامه دالانی (ابن سلامه) ص ۳. / دوم فرسان - عوالم - تسمیه۴۱ - عمران بن کعب اشجعی ص ۱۷/۳۴۱ عوالم۴۲ - عمرو بن جندب حضرمی ص ۶ دوم فرسان - ۱۷۵ وسیلهعمرو بن خالد صیداوی بنابر روایتی، تسمیه من قتل ص ۱۵۵ تراثنا۴۳ - عمرو بن ضبیعه تمیمی ضبعی صحابی ص ۱۷۷ وسیله [صفحه ۳۹] ۴۴ - عمرو بن شیعه ص ۱۷/۳۴۱ عوالم۴۵ - قارب بن عبدالله مولی الحسین علیه السلام ص ۲۴ دوم فرسان - ۱۸۳ وسیله۴۶ - قاسط بن زهیر تغلبی (ابن عبدالله بن زهیر) ص ۲/۲۶ فرسان - عوالم۴۷ - قاسم بن حبیب ازدی ص ۲۶ دوم فرسان۴۸ - قاسم بن سعد طائی۴۹ - کردوس بن زهیر تغلبی ص ۴۶ دوم فرسان ۱۸۵ وسیله۵۰ - کنانه بن عتیق تغلبی ص ۱۷/۳۴۱ عوالم۵۱ - مجمع عائدی ص ۱۷/۳۴۱ عوالم۵۲ - مسعود بن حجاج و ۱/۲۳ فرسان ص ۶۲ دوم فرسان - عوالم۵۳ - مسقط بن عبدالله بن زهی ص ۲/۱۲۲ فرسان۵۴ - مسلم بن کثیر ازدی از موالی ص ۱۳۶ یکم فرسان و ۱۲۱ دوم فرسان - عوالم۵۵ - منجج بن سهم مولی الحسن علیه السلام ص ۲/۱۲۲ فرسان۵۶ - نصر بن ابی نیزر صحابی ص ۲/۱۳۲ فرسان۵۷ - نعمان بن عمرو راسبی ازدی ص ۲/۱۳۴ فرسان - عوالم۵۸ - عیم بن عجلان انصاری خزرمی ص ۲/۱۳۴ فرسان۵۹ - واضح بن اسلم ترکی (یا اسلم بن عمرو) ص ۲/۱۴۷ فرسان۶۰ - یحیی بن هانی بن عروه ص

۲/۱۴۷ فرسان [صفحه ۴۰] در عوالم (ص ۱۷/۳۳۴) نقل از رجال کشی در ضمن بیان شرح حال حبیب بن مظاهر می نویسد: (کان حبیب من السبعین الرجال الذین نصروا الحسین...)همانگونه که گفتیم عده ای از اینان مبارزه کردند و شهید شدند و در کتب گاهی آنها را شهید در حمله ی اولی و زمانی شهید در جنگ نوشته اند ۱۲ نفر از اینان مورد اختلاف است که آیا در حمله اولی شهید شده اند و یا جنگ کرده و شهید شده اند.

اسامی شهداء کربلا که مبارزه کردند و به مرتبه رفیعه شهادت نائل شدند و تعداد نفراتی که از قشون دشمن به شمشیر اینان کشته شدند

اشاره

نام تعدادی از اینان را قبلا در ضمن شهداء اهل بیت و صحابه ذکر نموده ایم.۱ - ابراهیم بن الحسین ۸۴ نفر را هلاک نمود ص ۱۰ یکم فرسان به اضافه ص ۱۰۲ وسیله۲ - ابوثمامه صائدی همدانی، عمرو بن عبدالله تابعی ص ۳ یکم فرسان به اضافه ص ۹۷ وسیله۳ - ابوشعثاء یزید بن زیاد کندی چهل و چند نفر را کشت ص ۲۸/ یکم فرسان به اضافه ص ۱۰۳ وسیله [صفحه ۴۱] ۴ - ابوعمرو نهشلی (حبیب بن عبدالله نهشلی) ص ۸۶/ یکم ف به اضافه ص ۹۷ وسیله۵ - اسد کلبی از مخاطبین حضرت سیدالشهداء در لحظات آخر عمر شریف ص ۳۳/ یکم فرسان به اضافه ص ۱۰۱ وسیلهاسلم بن کثیر ظاهرا همان مسلم بن کثیر می باشد۶ - انیس بن معقل اصبحی بیست و چند نفر را هلاک کرد ص ۳۸/ یکم فرسان به اضافه ص ۱۰۵ وسیله۷ - بدر بن رقیط در زیارت ناحیه مقدسه نام او مذکور است ص ۴۹/ یکم فرسان ص ۱۱۱ وسیله (بدر بن رقید)۸ - بریر بن خضیر همدانی تابعی از قراء قرآن و معروف به: سیدالقراء ۳۰ نفر را

هلاك کرد ص ۳۹/ یکم فرسان به اضافه ص ۱۰۶ وسیله بحار عوالم (عموم مقاتل)۹ - جبله بن عبدالله در زیارت ناحیه مقدسه نام او مذکور است و شاید جبله بن علی باشد ص ۵۵/ یکم فرسان به اضافه ص ۱۱۲ وسیله۱۰ - حبشه بن قیس نهمی همدانی (به سکون میم) ص ۸۵/ یکم فرسان به اضافه ص ۱۱۸ وسیله نام او را برخی جعبه و شهادتش را در حمله اولی نوشته اند.۱۱ - حجاج بن مالك از اصحاب حضرت سیدالشهداء مجهول الحال ص ۱/۱۰۲ فرسان به اضافه ص ۱۳۲ وسیله [صفحه ۴۲] ۱۲ - حجاج بن مزروق از اصحاب حضرت سیدالشهداء علیه السلام مجهول الحال ص ۱۰۲ یکم فرسان ۱۳۲ وسیله۱۳ - حجاج مسروق مؤذن حضرت ۲۵ نفر را کشت ص ۳/ یکم فرسان ۱۳۲ وسیله۱۴ - حنظله بن اسعد شبامی همدانی (م) کوفی ص ۱۳۲/ یکم فرسان به اضافه ص ۱۳۴ وسیله در معجم رجال الحدیث وی را حنظله بن عمر می نویسد۱۵ - حیان بن حارث زیارت رجبیه و ناحیه مقدسه ص ۱/۱۳۴ فرسان به اضافه ص ۱۳۶ وسیله۱۶ - خالد بن عمرو ازدی بعد از پدرش به میدان جنگ شتافته و چند تن از دشمنان را هلاک کرد ص ۱/۱۳۴ فرسان به اضافه ص ۱۳۶ وسیله۱۷ - خلف بن مسلم بن عوسجه بعد از پدر به میدان جنگ رفت و چند تن را کشته و شهید شد ص ۱۳۴/ یکم فرسان به اضافه ص ۱۳۶ وسیله ۳۰ نفر را کشت۱۸ - داود بن طرماح از جمله مخاطبین حضرت سیدالشهداء علیه السلام در لحظات آخر ص ۱/۱۳۵ فرسان به اضافه ص ۱۳۶ وسیله۱۹ - رمیث

(ر م ی ث) بن عمرو زیارت رجبیه ص ۱/۱۳۷ فرسان به اضافه ص ۱۳۷ وسیله ۲۰ - زائده بن مهاجر زیارت رجبیه ص ۱۴۰/ یکم فرسان به اضافه ص ۱۳۹ وسیله (مرحوم محلاتی احتمال می دهد که وی همان زیاد بن مصاهر باشد) [صفحه ۴۳] ۲۱ - زهیر بن سیار زیارت رجبیه ص ۱/۱۴۱ فرسان به اضافه ص ۱۳۷ وسیله (مرحوم محلاتی گوید ممکن است زهیر بن سلیم باشد)۲۲ - زهیر بن قین بجلی انماری یکصد و بیست تن را هلاک کرد ص ۱۵۲/ یکم فرسان به اضافه ص به روایتی ۱۹ نفر۲۳ - سعد بن بشر بن عمرو حضرمی ص ۱/۱۵۵ فرسان ناسخ التواریخ۲۴ - سعد بن حنظله تمیمی ص ۱/۱۵۷ فرسان به اضافه ص ۱۴۹ وسیله نفس المهموم۲۵ - سعید بن عبدالله حنفی ص ۱/۱۵۷ فرسان به اضافه ص ۱۴۶ وسیله عموم مقاتل۲۶ - سفیان بن مالك زیارت رجبیه ص ۱/۱۶۱ فرسان به اضافه ص ۱۵۲ وسیله۲۷ - سلمان بن مضارب بن قیس عموزاده زهیر بن قین ص ۱/۱۶۰ فرسان به اضافه ص ۱۵۱ وسیله۲۸ - سلیمان بن سلیمان ازدی زیارت رجبیه ص ۱/۱۶۱ فرسان به اضافه ص ۱۵۲ وسیله۲۹ - سلیمان بن کثیر زیارت رجبیه ص ۱/۱۶۱ فرسان به اضافه ص ۱۵۲ وسیله ۳۰ - سوید بن عمرو در زیارت رجبیه سوید مولی شاکر گوید و در برخی مقاتل وی را سوید بن ابی المطاع اغاری نوشته اند احتمال تعدد ضعیف است. ص ۱/۱۶۴ فرسان به اضافه ص ۱۵۲ وسیله گوید سوید بن عمرو بن ابی المطاع. [صفحه ۴۴] ۳۱ - سیف بن حارث (حرث) بن سریع جابری همدانی (ه م) ص ۱/۱۶۵

فرسان به اضافه ص ۱۵۴ وسیله۳۲ - شبیب بن عبدالله نهشلی ص ۱/۱۶۷ فرسان به اضافه ص ۱۵۴ وسیله۳۳ - شوذب بن عبدالله همدانی شاکری ص ۱/۱۶۸ فرسان به اضافه ص ۱۵۴ وسیله و در آنجا وی را صحابی می نویسد۳۴ - ضبیعه عمرو زیارت رجبیه ص ۱/۱۷۱ فرسان به اضافه ص ۱۵۸ وسیله۳۵ - ضرغامه بن مالک تغلبی شصت نفر را کشت و به روایتی در حمله اولی شهید شد ۱/۱۶۹ فرسان به اضافه ص ۱۵۷ وسیله۳۶ - طراح بن عدی هفتاد نفر را کشت (ص ۱/ ۱۷۱ فرسان به اضافه ص ۱۵۸ وسیله)۳۷ - طهیر بن حسان اسدی ص ۱/۱۸۰ فرسان به اضافه ص ۱۵۸ وسیله۳۸ - عائذ بن مجمع بن عبدالله ص ۲/۵۱ فرسان به اضافه ص ۱۸۰ وسیله۳۹ - عابس بن شبیب شاکری ص ۱/۱۸۰ فرسان به اضافه ص ۱۵۸ وسیله ۴۰ - عامر بن حسان طائی ص ۱/۱۸۴ فرسان به اضافه ص ۱۶۱ وسیله - اعیان شیعه - یکم تسمیه۴۱ - عامر بن خلیده زیارت رجبیه ص ۱/۱۸۴ ص ۱۶۲ وسیله (نام پدرش را جلیده و یا علیده نیز گفته اند)۴۲ - عامر بن مالک زیارت رجبیه ص ۱/۱۸۵ فرسان [صفحه ۴۵] ۴۳ - عبدالرحمن بن عبدالله یزنی چند تن را هلاک کرد ص ۲۳۳ را ص ۱۷۰ وسیله (ذی یزنی یمنی)۴۴ - عبدالرحمن بن عروه غفاری ص ۱/۲۳۳ فرسان به اضافه ص ۱۶۵ وسیله.۴۵ - عبدالرحمن کدری ص ۱/۲۳۴ فرسان به اضافه ص ۱۶۷ وسیله. - ناسخ التواریخ۴۶ - عبدالرحمن بن یزید زیارت رجبیه ص ۱/۲۳۶ فرسان به اضافه ص ۱۶۷ وسیله.۴۷ - عبدالله بن عروه غفاری زیارت ناحیه مقدسه ص

۱/۲۴۳ فرسان ص ۱۶۵ وسیله. - تسمیه۴۸ - عبدالله بن عمیر (بن عمرو) کلبی بیشتر از ۵ نفر را هلاک کرد ص ۱/۲۵۱ فرسان به اضافه ص ۱۶۸ وسیله. - تسمیه۴۹ - عبدالله بن یزید بن ثبیط قیسی عبدی بصری ص ۲/۱۴۷ فرسان ۵۰ - عبیدالله بن یزید قیسی عبدی ص ۲/۱۴۷ فرسان۵۱ - عثمان بن عروه غفاری زیارت رجبیه ص ۱/۲۶۴ فرسان به اضافه ص۵۲ - علی بن مظاهر اسدی ۷۰ نفر را کشت ص ۱/۲۶۷ فرسان به اضافه ص ۱۷۹ وسیله۵۳ - عمروبن جناده بن کعب انصاری پدرش در حمله اولی کشته شده بود و خود در مبارزه شهید شد ص ۴ دوم فرسان به اضافه ص ۱۷۴ وسیله. به سن ۹ و یا ۱۱ سالگی [صفحه ۴۶] ۵۴ - عمرو بن خالد صیداوی زیارت ناحیه مقدسه ص ۶ دوم فرسان به اضافه ص ۱۷۶ وسیله.عمرو بن عبدالله جندعی زیارت ناحیه مقدسه مجروح شد و پس از یک سال وفات یافت ص ۸ دوم فرسان به اضافه ص ۱۷۸ وسیله.۵۵ - عمرو بن قرظه انصاری ص ۸ دوم فرسان به اضافه ص ۱۷۳ وسیله (زیارت ناحیه و رجبیه)۵۶ - عمرو بن کعب انصاری (یا عمران و یا عمر و پدرش را ابی کعب نیز گفته اند) زیارت رجبیه ص ۸ دوم فرسان به اضافه ص ۱۷۸ وسیله.۵۷ - عمرو بن مطاع جعفی ص ۱۱ دوم فرسان به اضافه ص ۱۷۸ وسیله (نام وی را در مقتل ابومخنف عمیر می نویسد) عمرو بن ابی المطاع نیز نوشته اند.۵۸ - عمیر بن عبدالله مذحجی ص ۲/۱۶ فرسان به اضافه ص ۱۷۹ وسیله مناقب۵۹ - عمیر بن کناد زیارت رجبیه

ص ۲/۱۷ فرسان بـه اضـافه ص ۱۷۹ وسیله.۶۰ – غیلاـن بن عبـدالرحمن زیـارت رجـبیه ص ۲/۲۲ فرسـان به اضـافه ص ۱۸۰ وسیله.۶۱ – قـاسم بن حـارث زیارت رجبیه ص ۲/۲۶ فرسـان به اضافه ص ۱۸۱ وسیله.۶۲ – قره بـن ابی قره غفـاری ۶۸ نفر را هلاک کرد ص ۲۵ دوم فرسان به اضافه ص ۱۸۰ وسیله در آنجا مقتولین بدست او را ۶۶ نفر می نویسند۶۳ – فحنب بن عمرو غربی بصـری ص ۲/۴۴ فرسان۶۴ – قیس بن عبـدالله همـدانی (ه م) زیـارت رجبیه ص ۲/۴۴ فرسان [صـفحه ۴۷] به اضافه ص ۱۸۳ وسیله.۶۵ – مالک بن انس مالکی (کاهلی) ۱۸ نفر یا ۱۴ نفر را هلاک کرد ص ۲/۴۷ فرسان به اضافه ص ۱۸۵ وسیله.۶۶ – مالک بن اوس چند تن را هلاک کرده است ص ۲/۴۸ فرسان به اضافه ص ۱۸۶ وسیله.۶۷ – مالک بن دودان ۱۵ نفر و بنا به نقل ابومخنف ۶۰ نفر را هلاک کرد ص ۲/۴۸ فرسان به اضافه ص ۱۸۶ وسیله.۶۸ – مالک بن عبد بن سریع ص ۲/۴۹ رسان به اضافه ص ۱۹۳ وسـیله (همدانی جابری) – تسمیه۶۹ – مالک بن عبـدالله جابری رجبیه ممکن است همان مالک بن عبـد باشـد ص ۲/۵۰ فرسـان به اضافه ص ۱۸۶ وسیله۷۰ – مجمع بن عبـدالله عائذی ص ۲/۵۱ فرسـان به اضافه ص ۱۹۲ وسیله. تبسمیه من قتل۷۱ – محمـد بن انس بن ابی دجانه ص ۲/۶۱ فرسان به اضافه ص ۱۹۵ وسیله.۷۲ – محمد بن بشر (بشیر) بن عمرو حضرمی ص ۲/۵۶ فرسان به اضافه ص ۱۹۴ وسیله.۷۳ – محمدبن مطاع جعفی سی نفر را هلاک کرد ص ۲/۶۱

فرسـان به اضافه ص ۱۹۴ وسیله.۷۴ – مسـلم بن کنـاد زیارت رجبیه ص ۲/۱۲۱ فرسـان به اضافه ص ۱۹۰ وسیله.۷۵ – معلی بن العلی شصت و چهار نفر را هلاک کرد ص ۲/۱۲۲ فرسان به اضافه ص ۱۹۱ وسیله. [صفحه ۴۸] ۷۶ – منذر بن سلیمان زیارت رجبیه ص ۲/۱۲۳ فرسان به اضافه ص وسـیله. (منـذرن مفضل جعفی)۷۷ – منیع بن زیـاد (ابن رقـاد) ص ۲/۱۲۳ ف ص ۹۱۱ وسیله (زیارت رجببیه)۷۸ – نـافع بن هلال جمعی ۹۲ نفر را مقتـول سـاخت ص ۲/۱۲۶ فرسـان ص ۱۹۵ وسیله.۷۹ – وهـب بن عبدالله بن جناب کلبی ۳۱ نفر و به روایتی ۵۰ نفر را هلاک نمود ص ۳۵۲/ یکم فرسان به اضافه ص ۲۰۱ وسیله جوانی بیست و پنج ساله ۸۰ – وهب بن وهب ص ۲/۱۳۲ فرسان نصـرانی بود مسلمان شد و شهید گردید ۸ نفر را کشت۸۱ – هفهاف بن مهند راسبی بصری عصر عاشورا پس از شهادت حضرت سیدالشهداء علیه السلام به کربلا وارد شد و جنگید و شهید شد ص ۲/۱۴۴ فرسـان ص ۲۰۳ وسیله۸۲ – هلال بن نـافع بمـبی۸۳ – یحیی بـن سـلیم مـازنی ص ۲/۱۴۶ فرسـان بـه اضـافه ص ۲۱۰ وسیله. بحارالانوار۸۴ – یحیی بن کثیر انصـاری چهل و یا پنجاه نفر را مقتول ساخت ص ۲/۱۴۶ فرسان به اضافه۸۵ – یزید بن ثبیط (بر وزن زبیر) بصـری قیسی عبدی ص ۲/۱۴۷ فرسان به اضافه ص ۲۱۱ وسیله. [صفحه ۴۹] ۸۶ – یزید بن حصین مشرقی همدانی ص ۲/۱۴۹ فرسـان به اضـافه ص ۲۱۳ وسـیله.یزید بن زیاد همان ابوالشـعثا و سابق الـذکر اسـت۸۷ – یزیـد بـن مغفـل (بر وزن محسن) کوفی

صحانی بیشتر از ۲۰ نفر را هلاک کرد ۲/۱۵۲ فرسان به اضافه ص ۲۱۴ وسیله۸۸ - یزید بن مهاجر (ابن مظاهر) اسدی چهل و یا پنجاه نفر را هلاک نمود ص ۲/۱۵۳ فرسان به اضافه ص (ابن زید بن مهاجر - تسمیه)

جمعی دیگر از شهداء به نقل از رساله تسمیه من قتل...

۱ - سلیمان بن ربیعه۲ - ضباب بن عامر۳ - عبدالله بن قیس غفاری۴ - عبیدالله بن قیس غفاری۵ - قاسم بن بشر و ظاهرا وی همان قاسم بن ابی بشر می باشد۶ - کثیر بن عبدالله۷ - مهاجر بن اوس۸ - همام بن سلمه قانصی۹ - یزید بن عبداللهبا نفرات قبل جمعا ۹۷ نفر که در عده ای از آنها اختلاف است [صفحه ۵۰]

کودکانی که در کربلاء و کوفه و یا در بین راه کوفه و شام از بین رفته و شهید شدند

چند تن از بنی هاشم از کودکان دختر و پسر در کربلا و کوفه و در بین راه کوفه و شام همگان از شدت خوف و وحشت و به ضرب تیر دشمن و یا از شدت عطش وفات یافتند اینک اسامی برخی از آنان:۱ - ام الحسن دختر حضرت مجتبی علیه السلام عصر عاشورا در زیر پای اسبان دشمن شهید شد ص ۲۹۷ وسیله الدارین.۲ - ام الحسین دختر حضرت مجتبی علیه السلام عصر عاشورا در زیر پای اسبان دشمن شهید شدند ص ۲۹۷ وسیله الدارین.۳ - رقیه بنت الحسین علیه السلام در خرابه شام در اثر شکنجه های دشمنان و سختی راه به شهادت رسید کودک چهار ساله ص ۳۹۳ وسیله۴ - سعد بن عبدالرحمن بن عقیل مادر او و برادرش عقیل، خدیجه دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام بوده و عصر عاشورا از شدت عطش فوت نمود ص ۲۹۶ وسیله۵ - عاتکه دختر جناب مسلم بن عقیل از علیا مخدره رقیه دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام کودک هفت ساله در موقع هجوم دشمن زیر سم اسبان آنان شهید شد ص ۲۹۷ وسیله۶ - عبدالله بن الحسن علیه السلام در قتلگاه در پهلوی عم بزرگوار خود [صفحه ۵۱] حضرت سیدالشهداء علیه السلام شهید شد ص ۲۴۹ وسیله عموم مقاتل۷ -

عبـدالله بن الحسـين علیه السـلام که در کربلاـ متولـد گردیـد در روز عـاشورا (ص ۲۸۰ وسیله)۸ – عبـدالله بـن مسـلم بن عقیل مادرش علیا جناب رقیه دختر امیرالمؤمنین علیه السـلام است ص ۲۳۰ وسیله۹ – عقیل بن عبـدالرحمن بن عقیل از شدت عطش عصـر عاشورا فوت شد (ص ۲۹۶ وسیله)۱۰ – علی اصـغر طفل شـیرخوار حضـرت سیدالشـهداء علیه السلام شهید به تیر دشـمن (ص ۲۸۱ وسیله) نام او را عبدالله نوشته اند.۱۱ – محسن بن الحسین علیه السلام (شهید السقط) در بین راه کوفه و شام در دامنه کوه جوشن۱۲ – محمدبن مسلم بن عقیل کودک ۱۲ یا ۱۳ ساله. ص ۲۳۳ وسیله الدارین.

شهداء کوفه و بصره

قبل از واقعه جانگداز کربلا و پس از آن عده ای از دوستان و یاران حضرت سیدالشهداء علیه السلام در کوفه و بصره به دست عمال ستمگر [صفحه ۵۲] یزید بن معاویه به مرتبه رفیعه شـهادت نائل شدند. اینک اسامی آن بزرگواران:۱ – ابراهیم بن مسلم بن عقیـل شـهید کوفه ص ۱۷ یکم فرسـان به اضـافه ص ۲۲۴ وسیله۲ – ابوذر بن سـلیمان شـهید بصـره ص ۲۴۸ وسیله۳ – پسر محمد بن کثیر نام او ذکر نشده است ص ۲۲۱ وسیله ص ۶۱ دوم فرسان۴ – حنظله بن مره همدانی (به سکون میم) شهید کوفه ص ۲۱۸ وسیله۵ – سـلیمان بن ابی رزین (ابن رزین) مولی الحسـین علیه السـلام شهید بصره ص ۱۶۱ یکم فرسان به اضافه ص ۱۵۰ وسیله۶ – عباد بن مهاجر شهید کوفه ص ۱۸۶ یکم فرسان ص ۱۶۲ وسیله۷ – عباس بن جعده جدلی شهید کوفه ص ۱۸۶ یکم فرسان ص ۱۶۲ وسیله۸ – عبدالاعلی بن یزید کلبی ص ۲۳۰ یکم فرسان شهید کوفه۹

- عبـدالله بن حارث بن نوفل همدانی (به سـکون میم) ص ۲۳۷ یکم فرسـان به اضافه ص ۱۶۷ وسیله صحابی شهید کوفه ۱۰ - عبدالله بن عفیف ص ۲۴۵ یکم فرسان به اضافه ۲۳۱ وسیله. صحابی - شهید کوفه ۱۱ - عبیدالله بن عمرو کندی شهید کوفه ص ۲۶۱ یکم فرسـان۱۲ - عبدالله بن یقطر رضیع الحسین علیه السـلام صـحابی شـهید کوفه حامل نامه حضـرت سیدالشـهداء علیه السلام ۲۴۸ فرسان [صفحه ۵۳] ۱۳ - عماره بن ابی الصلت ازدی ص ۳ دوم فرسان به اضافه ص ۱۷۲ وسیله شهید کوفه (ابن صلخب)۱۴ - قیس بن مصـهر (مسـهر) صـیداوی ص ۲۴۷ یکم فرسـان ص ۱۸۱ وسـیله شهید کوفه۱۵ - محمد بن کثیر شـهید کوفه ص ۶۱ دوم فرسان ص ۲۲۱ وسیله۱۶ - محمد بن مسـلم بن عقیل شهید کوفه ص ۲۲۴ وسیله۱۷ - جناب مسلم بن عقیل بن ابیطالب علیه السـلام نماینده حضـرت سیدالشهداء علیه السلام و شوهر خواهر الحضرت۱۸ - هانی بن عروه مرادی صـحابی ۸۹ ساله شـهید کوفه ص ۲۴۷ یکم فرسـان به اضافه ص ۲۰۴ وسیله عموم مقاتل۱۹ - یحیی بن هـانی بن عروه مرادی ص ۱۴۷ دوم فرسان به اضافه ص ۲۰۹ وسیله عموم مقاتل شهید کوفه

اسامی جعی از غلامان و موالی که به فیض شهادت رسیده اند

اشاره

غلام در لغت در معانی زیر استعمال شـده است: بنـده زرخریـد، جوان نورس، شاگرد مولی نیز در معانی زیر بکار رفته است: دوست، هم پیمان، غلام و بنـده، مالک، سـرور و بنده آزاد شده (از اضداد است) و در این جا در معانی غلام و هم پیمان بکار رفته است (مولی بنی مـدینه - مولی شـاکر یعنی هم پیمان) [صـفحه ۵۴] اینـک اسـامی جمعی از غلامان و موالی که در وقعه کربلاء به

فیض شهادت و سعادت ابدی نائل شدند۱ - اسد غلام حضرت مجتبی علیه السلام فرسان۲ - اسلم مولی بنی کلب تسمیه - ص ۳۳ یکم فرسان الهیجاء.۳ - اسلم بن عمرو ترکی غلام آزاد کرده حضرت سیدالشهداء علیه السلام ص ۳۴ یکم فرسان الهیجاء۴ - جابر بن حجاج مولی عامر بن نهشل ص ۱۵۴ تسمیه من قتل۵ - جون بن حوی غلام جناب ابی ذر غفاری رضوان الله علیه (ابن جوی) ص ۷۸ یکم فرسان عموم مقاتل۶ - حارث بن بنهان مولی حمزه (ابن پنهان) ص ۸۴ یکم فرسان ۱۳۶ وسیله۷ - رافع بن عبدالله مولی مسلم بن کثیر ازدی ص ۱۳۶ یکم تسمیه۸ - زاهر مصاحب عمرو بن حمق خزاعی (زاهر بن عمرو کندی) ص ۱۳۷ وسیله - تسمیه۹ - سالم بن عمرو کوفی مولی بنی المدینه ص ۱۵۴ یکم فرسان به اضافه ۱۴۵ وسیله۱۰ - سالم مولی عامر بن مسلم عبدی بصری ص ۱۸۵ یکم به اضافه ۱۴۶ وسیله۱۱ - سعد بن بشر حضرمی مولی عمرو بن خاله صیداوی (سعید) ص ۱۹۲ یاران باوفای حسین - ناسخ التواریخ۱۲ - سعد بن حارث مولی امیرالمؤمنین علیه السلام صحابی ص ۱۵۶ یکم به اضافه ۱۴۸ وسیله [صفحه ۵۵] ۱۳ - سلیمان بن رزین مولی الحسین علیه السلام شهید بصره (ابن رزین) ص ۱۶۱ یکم فرسان۱۴ - سوید بن عمرو مولی شاکر ص ۱۶۳ یکم۱۵ - شبیب بن حرث (حارث) یا شبیب بن عبدالله مولی حارث ص ۱۶۷ یکم - زیارت ناحیه۱۶ - شوذب مولی شاکر (شوذب بن عبدالله) ص ۱۶۸ یکم به اضافه ۱۵۴ وسیله۱۷ - عامربن مسلم عبدی مولی سالم بصری ص ۱۸۵ یکم۱۸ - عروه یا غره غلام حر بن یزید ریاحی ص ۲۳

دوم فرسان به اضافه ۱۷۶ وسیله۱۹ - غلام نافع بن هلال نامش فروزان یا کامل ص ۲۴ و ۴۶ دوم۲۰ - فیروزان غلام حضرت سیدالشهداء علیه السلام ص ۲۴ دوم فرسان۲۱ - قارب بن عبدالله دیلمی مولی الحسین علیه السلام حمله اولی ص ۲۴ دوم فرسان۲۲ - مبارک غلام حجاج بن مسروق ص ۵۰ دوم فرسان - ناسخ التواریخ۲۳ - مسلم غلام حضرت سیدالشهداء علیه السلام ص ۱۹۴ شهید کربلا۲۴ - منجح بن سهم مولی الحسین علیه السلام ص ۱۲۲ دوم فرسان الهیجاء - زیارت ناحیه۲۵ - نصر بن ابی نیزر مولی امیرالمؤمنین علیه السلام صحابی ص ۱۳۲ دوم فرسان۲۶ - واضح ترکی مولی حرث (حارث) سلمانی ص ۱۳۴ دوم فرسان - تسمیه [صفحه ۵۶]

شهیدان بی نام و نشان یا گمنام

در بین کسانی که در کربلاء و کوفه شهید شدند چند تن از آن ها نامشان مجهول مانده و در کتب مقاتل ذکر نشده است و اینک جهت آگاهی خوانندگان عزیز و توجه به ارواح مقدسه آنان یادی از آنها می کنیم با ذکر مأخذ:۱ - برادر عبدالرحمن کدری ص ۲۳۴ یکم فرسان الهیجا ص ۱۶۷ وسیله الدارین۲ - برادرزاده حذیفه بن اسید غفاری ص ۱۲ یکم فرسان ص ۲۱۹ وسیله نفس الهموم۳ - پسر محمد بن کثیر شهید کوفه ص ۹۲ دوم فرسان ص ۲۲۱ وسیله۴ تا ۷ - چهار نفر جوان از مردم یمن ص ۱۳ یکم فرسان ص ۲۲۰ وسیله۸ و ۹ - دو کودک در ظاهرا از اولاد جناب مسلم ص وسیله۱۰ - غلام عبدالرحمن بن عبد ربه ص ۲۴ دوم فرسان ص ۱۸۰ وسیله۱۱ - غلام نافع بن هلال ظاهرا نام او کامل بوده است ص ۶۲ دوم فرسان ص ۱۸۰ وسیله۱۲ -

کودکی از اهل بیت ص ۲۲ دوم فرسان۱۳ – مردی از خزیمه ص ۱۳۶ وسیله ص ۲۱۹ وسیله۱۴ – مردی از لشکر عمر سعد ص ۲۱۴ الوقایع و الحوادث – دوم۱۵ و ۱۶ – دو کودک در عصر عاشورا ص ۲۷۶ الوقایع و الحوادث – دوم [صفحه ۵۷]

سرهای شهداء

پس از شهادت حضرت سیدالشهداء علیه السلام از طرف عمر بن سعد فرمانده قشون دستور رسید که سر مبارک کلیه شهداء را از تن جدا کنند. برخی از شهداء که عشیره و قبیله آنها در قشون دشمن موقعیتی داشتند از عمر بن سعد بن وقاص خواستند که آن افراد از این حکم مستثنی شوند و او قبول کرد. مجموع سرهائیکه از بدنها جدا گردید ۷۸ رأس شد که برای حفظ و نگهداری آنها و هم جهت حمل و بردن بین قبائل بدین ترتیب تقسیم شد: (منقول از صفحه ۳۱۵ وسیله الدارین)۱ – قبیله بنی اسد ۱۶ رأس۲ – قبیله بنی تمیم ۱۷ رأس۳ – قبیله بنی کنده ۱۳ رأس۴ – قبیله مذحج ۷ رأس۵ – قبیله هوازن ۱۲ رأس و به روایتی ۲۰ رأس۶ – قبایل متفرقه دیگر ۱۳ رأسجمع ۷۸ رأس و به روایتی ۸۶ رأستوضیح: بفرمان عمر بن سعد سرهای عموم شهداء را از تن جدا کردند مگر دو سر را:۱ – حر بن یزید ریاحی۲ – علی اصغر رضیعکه حضرت سیدالشهداء علیه السلام آنان را دفن کرده بودند. به شرحی که در کتب تاریخ و مقاتل نوشته شده است. این رؤس مبارک را بر سر نیزه کرده و به کوفه وارد شدند در کوفه غیر از سرهای مطهر بنی هاشم سرهای دیگران را به قبائل آنان و بستگانشان

داده که آنها دفن کردند و علی المشهور ۱۸ سر مبارک که مربوط به بنی هاشم بود را به شام فرستادند و در برخی از اخبار می نویسد که فقط سر مطهر حضرت سیدالشهداء علیه السلام را به شام فرستادند.فی حدیث عن النبی صلی الله علیه و آله و سلم و قدأ هدی رأس و لدی الحسین الی یزید لعنه الله. ینظر احد الی رأس الحسین علیه السلام و یفرح الا حالت الله بین قلبه و لسانه و عذبه الله عذابا الیما (ص ۱۷/۱۱۷ عوالم)

زنان و مادران یاران حضرت سیدالشهداء

یاران حضرت سیدالشهداء بغیر از بنی هاشم، دیگران عموما بدون زن و فرزند در خدمت حضرت حاضر شده بودند، زیرا همگان خویشتن را برای شهادت آماده ساخته بودند و از گرفتاری خانواده های خود بدست دشمن بیم داشتند و جمعی نیز خویشتن را مخفیانه به حضرت رسانیده بودند. [صفحه ۵۹] زنان زیر در کربلا نامشان مذکور است:۱ - دختر مسلم بن عوسجه ص ۱۷/۲۶۳ معالم۲ - زن جناده بن حرث سلمانی ص ۱۸۰ یاران باوفای حسین۳ - زوجه زید بن القین ص ۱۴۴ یکم فرسان۴ - زن مسلم بن عوسجه ص ۱۸۰ یاران۵ - زوجه عبدالله بن عمیر کلبی ص ۱۸۰ یاران۶ - زوجه قارب بنام فکیهه (به صیغه تصغیر)۷ - زوجه نافع بن هلال بن نافع ص ۲/۱۳۰ ف۸ - زوجه وهب بن عبدالله (وهب بن وهب) ص ۱۷/۲۶۰ معالم اول زنی که در کربلا شهید شد۹ - کنیز مسلم بن عوسجه ص ۱۸۰ یاران۱۰ - مادر عبدالله بن عمیر کلبی۱۱ - مادر عمر بن جناده۱۲ - مادر قارب غلام سیدالشهداء علیهاالسلام ص ۱۸۳ وسیله۱۳ - مادر منجح بن سهم غلام سیدالشهداء علیه السلام بنام

حسنه ص ۱۹۴ وسیله - ص ۲/۱۲۳ ف۱۴ - مادر وهب بن عبدالله کلبی ص ۱۷/۲۶۰ معالم [صفحه ۶۰]

هفتاد و دو تن و یک تن

وسیله الدارین صفحه ۳۵۱ و سایر کتب مقاتل.مشهور بین نویسندگان کتب مقاتل و در بین ذاکرین مصائب و عموم شیعیان آن است که:تعداد شهداء کربلا که در رکاب حضرت سیدالشهداء علیه السلام جانفشانی نموده و خویشتن را فدای اسلام و قرآن و ذات مقدس حضرت حسین علیه السلام نموده هفتاد و دو نفر بوده است. البته مسلم است البته اینان غیر از شهداء کوفه و بصره و بغیر از کشته شدگان در حمله اولی می باشند و همچنین غیر از شهداء اهل بیت علیهم السلام و موالی می باشند.در فهرست اسامی شهدائی که در مبارزه شهید شدند نام ۸۱ نفر (۹۷ نفر با توجه به اختلاف در نام و نام پدر) را ذکر نمودیم که یک نفر در عصر عاشوراء پس از شهادت حضرت سیدالشهداء علیه السلام به کربلا وارد شده و جنگید و شهید گردید و چند تن نیز در مبارزه کردن آنها و یا در حمله اولی بودنشان اختلاف است و همچنین تردید در نام و پدرشان این نفرات حدود هشت نفر می شوند که از عدد ۸۱ کسر می شود باقی مانده ۷۲ نفر می شود. [صفحه ۶۱] سبط پیغمبر حضرت حسین فرمود در حق ایشان، هیچ اصحابی را از اصحابم ندیدم باوفاتر.آن جوانمردان که شد بر نامشان ختم فتوت جانثاران حسینی کشتگان راه داور (امام جمعه کاشمر)

سرنوشت یاران جناب مسلم بن عقیل

پس از آنکه عبیدالله بن زیاد جناب مسلم بن عقیل را بشرحی که در کتب مسطور است. شهید نمود یاران و اصحاب او پراکنده شدند جمعی که اهل دنیا و طالب آن بودند به ابن زیاد پیوستند و به زمین کربلا حرکت کرده و در قتل حضرت سیدالشهداء علیه السلام و یاران آن حضرت

شرکت نمودنـد و ننـگ و عار دینا و عـذاب آخرت را جهت خویش مهیا ساختنـد.جمعی دیگر با قشون عمر بن سـعد به کربلا آمدند و در آنجا خود را به حضـرت سیدالشـهداء علیه السلام رسانیده و در رکاب آن امام معصوم فیض شهادت یافتند فطوبی لهم ثم طوبی لهم.ابن زیـاد عـده زیـادی از کسـانی را که بـا جناب مسـلم بن عقیل بیعت کرده بودنـد را گرفته و زنـدانی نمود تعداد این نفرات را قریب ۴۵۰۰ نفر می نویسـند که در یک روز به آنها آب و نان داده نمی شد و دیگر روز چیزی به [صفحه ۶۲] آنها نمی داد و آنان را همچنان گرسـنه و تشـنه نگاه می داشت. و چنان حکومت ترس و وحشتی در کوفه ایجاد کرده بود که دوسـتان و موالیان حضـرت سیدالشهداء علیه السلام و شیعیان امیرالمؤمنین علیه السلام قدرت هیچ نوع فعالیتی را نداشتند تا موضوع توابین و قیام مختار علیه الرحمه پیش آمد که شرح آن را باید در کتب تاریخ مطالعه نمود.

مقام و منزلت شهداء کربلا

اشاره

گـاهی از عـده ای از افراد جاهـل و نـادان که از اخبـار و آیات آگاهی ندارنـد و فقط احساسات بر آنها حکومت می کنـد می شنویم که بین برخی از کشـته شدگان در اعصار مختلف و بخصوص در این زمان را با شـهیدان کربلا مقایسه نموده حتی اینان را بر آنهـا مقـدم می شـمارند. اینـک به جهت تـذکر به آنهـا یـادآور می شویم که:طبق اخبار و احادیث وارده از منابع وحی و نبوت مقام شـهداء کربلا از جمیع شـهداء حتی شـهداء بـدر و احد نیز بالاتر و والاتر است. بدلائل زیر:۱ - جناب شـیخ مفید در ارشاد از حضرت امام زین العابدین علیه السلام روایت می کند که: حضرت سیدالشهداء علیه السلام

در عصر روز تاسوعا نزدیک مغرب اصحاب خود را جمع فرمود و بر آنها خطبه ای خواند و در آن فرمود: [صفحه ۶۳] (اما بعد فانی لا اعلم اصحابا اوفی و لاخیرا من اصحابی و لا اهل بیت ابر و لا اوصل من اهل بیتی فجزاکم الله خیرا).۲ - در زیارت ناحیه مقدسه است که:(السلام عیکم یا خیر انصار السلام علیکم بما صبرتم فنعم عقبی الدار.)مرحوم حاج ملا هاشم خراسانی، در منتخب التواریخ پس از نقل این دو روایت می فرماید که:از این روایت افضلیت اصحاب آن بزرگوار بر اصحاب همه انبیاء و اوصیاء حتی بر اصحاب خاتم النبیین و اصحاب امیرالمؤمنین علیهماالسلام روشن می شود و جهت افضلیت آنان بر همه اصحاب انبیاء و ائمه اطهار علیهم السلام به چند وجه ثابت است:۱ - علامه مجلسی علیه الرحمه در جلد نهم بحارالانوار از خرائج راوندی از حضرت باقر علیه السلام (درباره زمین کربلا) روایت کرده که فرمودند:(مناخ رکاب و مصارع عشاق لایسبقهم من قبلهم و لایلحقهم من بعدهم)۲ - در تهذیب از حضرت صادق علیه السلام روایت فرموده که:حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام گذارش به کربلا افتاد فرمود:(مناخ رکاب و مصارع شهداء لایسبقهم من قبلهم و لایلحقهم من کان بعدهم)۳ - اسامی این بزرگواران یعنی شهداء کربلا در لوح محفوظ ثبت بوده [صفحه ۶۴] و در آن زیاده و کم نمی شده است.۱ - محدث قمی علیه الرحمه در نفس المهموم درباره آنها می نویسد که:جناب محمد بن الحنفیه گفت:(و ان اصحابه عندنا لمکتوبون باسمائهم و سماء آبائهم. بابی و امی فیالیتنی کنت معهم فافوز فوزا عظیما)ص ۲/۱۵۶ ف۲ - علامه مجلسی در بحارالانوار از مناقب ابن شهر آشوب نقل می کند که: عبدالله بن عباس

در علت ترک یاری حضرت حسین علیه السلام می گوید:(ان اصحاب الحسین علیه السلام لم ینقصوا رجلا و لم یزیدوا رجلا باسمائهم من قبل شهودهم)۳ - اصحاب حضرت سیدالشهداء علیه السلام سادات شهداء می باشنددر تحفه الزائرین این عبارت از فقرات زیارت شهداء می باشد که:(انتم سادات الشهداء فی الدنیا و الاخره و انتم السابقون)۴ - در کامل الزیارات در ضمن حدیث کعب الاحبار در ضمن وصایای حضرت عیسی علی نبینا و علیه السلام به بنی اسرائیل می گوید:(یا بنی اسرائیل العنوا قاتله و ان ادرکتم أیامه فلا تجلسوا عنه؛ فان الشهید معه کالشهید مع الانبیاء مقبل غیر نذیر)۵ - در کتاب کمال الدین در ضمن حدیثی از حضرت علی [صفحه ۶۵] علیه السلام نقل می کند که آن حضرت می فرماید:(و خیر الخلق و سیدهم بعد الحسن ابنی اخوه الحسین المظلوم بعد اخیه، المقتول فی ارض کربلا- الا- انه و اصحابه من ساده (سادات) الشهداء یوم القیامه)بحارالانوار - ص ۱۴۸ و ۳۴۷ و ۳۴۸ جلد ۱۷ عوالم العلوممرحوم حاج ملا هاشم خراسانی و دیگران در کتابهای خود ادله افضلیت شهداء کربلا را، بر جمیع شهداء بتفصیل نقل نموده اند طالبین بدان کتابها مراجعه فرمایند.

فوائدی چند مربوط به واقعه جانگداز کربلا

جمع نفراتی که با حضرت سیدالشهداء از مدینه به مکه و از آنجا به کربلا حرکت کردند

۱ - مردان ۲۹ نفر۲ - زنان ۴۲ نفر۳ - پسران کمتر از سن بلوغ ۲۲ نفر۴ - دختران کمتر از سن بلوغ ۱۰ نفر۵ - موالی ۱۰ نفر۶ - کنیزان ۹ نفرجمع ۱۲۲ نفر (ص ۴۳۲ وسیله الدارین) [صفحه ۶۶]

تعداد خیام طاهرات در صحرای کربلاء

۱ - خیمه مربوط به آن حضرت و بنی هاشم ۷۰ عدد۲ - خیمه مربوط به اصحاب ۶۶ عدد جمع ۱۳۶ عدد (ص ۱۷۱ وسیله الدارین)

زنانی که در کربلا جنگ کردند

۱ - ام وهب زوجه عبدالله بن عمیر ص ۱۷۰ و ۴۱۳ وسیله۲ - زوجه وهب بن عبدالله کلبی بنام هانیه کشته شد ص ۲۰۲ وسیله۳ - زوجه وهب بن وهب ص ۱۳۷ وسیله۴ - مادر عمرو بن جناده بنام بحریه یک نفر را کشت ص ۱۷۵ وسیله۵ - مادر وهب بن عبدالله سه نفر را کشت ص ۲۰۲ وسیله

اول کسی که شهید شد و آخرین فرد

۱ - از اصحاب و یاران حر بن یزید ریاحی۲ - از بنی هاشم جناب علی اکبر علیه السلام۳ - آخرین فرد: سوید بن عمرو [صفحه ۶۷]

سه دختر از بنی هاشم عصر عاشورا پایمال سم ستور شدند

۱ - ام الحسن دختر حضرت مجتبی علیه السلام۲ ام الحسین دختر حضرت مجتبی علیه السلام مادرشان بشر دختر مسعود انصاری بود برادر مادری اند، احمد بن امام الحسن المجتبی علیه السلام شانزده ساله نیز در کربلا شهید شد۳ - عاتکه دختر

جناب مسلم بن عقیل علیه السلام هفت ساله مادرش رقیه دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام

دو کودک از شدت عطش مردند

۱ - سعید بن عبدالرحمن بن عقیل۲ - عقیل بن عبدالرحمن بن عقیل مادرشان خدیجه دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام (ص ۳۴۴ وسیله)

دو کودک از جناب مسلم بن عقیل در کوفه شهید شدند

۱ - ابراهیم۲ - محمد (ص ۴۱۹ وسیله) [صفحه ۶۸]

اول کسی که قبر حضرت سیدالشهداء را زیارت کرد

۱ - عبیدالله بن حر جعفی در همان روزهای اول بعد از شهادت حضرت ص ۴۱۹ وسیله۲ - ابی الصمت پس از چند روز بعد از شهادت حضرت ص ۴۲۰ وسیله

سه نفر از زنان بنی هاشم در کوفه خطبه خواندند

۱ - حضرت زینب کبری سلام الله علیها۲ - جناب ام کلثوم زینب صغری۳ - جناب فاطمه صغری بنت الحسین علیه السلام

خطبه های حضرت سجاد

حضرت سجاد علیه السلام در کوفه و شام و همچنین در موقع ورود به مدینه خطبه خواندند.

تعداد شهداء در وقعه جانسوز کربلا در کوفه و بصره و کربلا، بزرگ و کوچک به قرار زیر است

۱ - بنی هاشم جمعا ۵۷ نفر۲ - اصحاب حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم ۳۰ نفر [صفحه ۶۹] ۳ - حمله اولی ۵۸ نفر۴ موالی ۳۱ نفر۵ - گمنام ۱۰ نفر۶ - مبارزین ۹۰ نفر۷ - کوفه و بصره ۱۸ /۲۹۴ نفر

مقتولین از قشون دشمن

در تعداد افرادی که در قشون دشمن هلاک شده اند اختلاف زیاد است.همان گونه که نوشتیم برخی از یاران حضرت بیست تا سی نفر و عده ای تا هشتاد و دویست نفر را کشته اند از این رو تعداد حقیقی آنها معلوم نیست و چون عده دشمن زیاد بوده بطوریکه آنان را به (جراد منتشر) ملخ پراکنده تشبیه کرده اند هر قدر از آنان هلاک می شدند در ظاهر نمودی نداشت.در نامه ای که عمر بن سعد فرمانده قشون کربلا به ابن زیاد نوشت و درباره کشته شدگان دستور خواست نوشته بود: تعداد آنان بقدری زیاد است که ما قدرت بر دفن کردن آنها نداریم در جواب نوشت مشهورترین و بزرگان آنها را دفن کنید و بقیه را یک جا، زیر خاک کنید. [صفحه ۷۰] جمع کشته شدگان مطابق صورت حداقل ۲۱۹ نفر می باشد و تعدادی که به شمشیر حضرت سیدالشهداء علیه السلام کشته شده اند را مختلف نوشته اند کمترین عدد ۱۹۵۰ نفر می باشد (ص ۳۰۹ وسیله) غیر از

آنها که مجروح شدند. در روضه الشهداء تعداد مقتولین بدست حضرت سیدالشهداء علیه السلام را عددی می نویسد که ظاهرا بعید به نظر می رسد.

زنانی که در کربلا همراه حضرت سیدالشهداء بودند و بعدا به اسارت کوفه و شام رفتند

اشاره

۱ - ام بشر دختر مسعود انصاری۲ - ام جعفر معروف به جمانه (بضم جیم) ص ۴۲۳ وسیله۳ - ام الحسن دختر حضرت مجتبی علیه السلام با خواهرش ام الحسین عصر عاشوراء زیر سم ستور شهید شدند و یا از تشنگی مردند ص ۴۳۰ وسیله۴ - ام الحسین خواهر عمر بن الحسن علیه السلام ص ۴۳۰ وسیله۵ - ام الحسین دختر حضرت مجتبی علیه السلام۶ - ام سلمه دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام ص ۴۲۳ وسیله۷ - ام کلثوم صغری معروف به رقیه۸ - ام کلثوم کبری موسوم به فاطمه ص ۴۲۲ وسیله. [صفحه ۷۱]

۹ – ام کلثوم دختر علیا مخدره زینب سلام الله علیها زوجه قاسم بن محمد بن جعفر بن ابیطالب۱۰ – ام مسعود دختر عروه ثقفی زوجه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام مادر رمله ص ۴۲۳ وسیله۱۱ – امامه یا امانه دختر ابی العاص زوجه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام ص ۴۲۳ وسیله۱۲ – ام هانی دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام زوجه عبدالله اکبر فرزندش عقیل بن ابیطالب ص ۴۲۳ وسیله۱۳ – خدیجه دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام زوجه عبدالرحمن بن عقیل بن ابیطالب در کوفه وفات یافت ص ۴۲۲ وسیله۱۴ – خدیجه صغری دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام زوجه عبدالله اوسط بن عقیل بن ابیطالب ص ۴۲۳ وسیله۱۵ – رباب زوجه حضرت سیدالشهداء علیه السلام مادر علیا جناب سکینه خاتون دختر امروالقیس۱۶ – رقیه صغری بنت الحسین علیه السلام مدفون در خرابه شام طفل سه ساله۱۷ – رمله کبری دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام زوجه عبدالرحمن اوسط بن عقیل بن ابیطالب۱۸ – زینب صغری دختر امیرالمؤمنین علیه السلام ص ۴۲۳ وسیله زوجه [صفحه ۷۲] محمد بن عقیل بن ابیطالب۱۹ – عقیله بنی هاشم، علیا مخدره زینب سلام الله علیها دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام زوجه عبدالله بن جعفر الطیار۲۰ – سکینه بنت الحسین علیه السلام زوجه عبدالله بن مسلم بن عقیل و مادر عبدالله، علیا جناب رقیه خاتون دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام می باشد. ص ۲۵۴ یکم فرسان الهیجاء۲۱ – شهربانویه خود را به فرات انداخته و غرق شد و به اسارت نرفت ص ۳۵۱ وسیله۲۲ – شهربانو مادر محمد بن ابی سعید بن عقیل ص ۱۳۱ اعیان الشیعه۲۳ – صفیه دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام۲۴ – صهباء ثعلبیه زوجه امیرالمؤمنین علیه السلام ص ۴۲۳ وسیله. مادر رقیه کبری۲۵ – عاتکه دختر جناب مسلم بن عقیل

مـادرش رقیه کبری. عصـر عاشوراء در زیر سم سـتوران دشـمن شـهید شـد.۲۶ - عـاتکه دختـر زیـد بـن عمرو بن فضـیل زوجه حضرت سیدالشهداء علیه السلام۲۷ - فاطمه دختر حضرت سیدالشهداء علیه السلام۲۸ - فاطمه دختر حضرت امیرالمؤمنین علیه السـلام زوجه ابی سعید بن عقیل بن ابیطالب ص ۴۲۳ وسیله۲۹ - فاطمه دختر حضـرت مجتبی علیه السلام زوجه حضرت سجاد علیه السـلام و مادر حضرت باقر علیه السلام ص ۴۳۰ وسیله [صفحه ۷۳] ۳۰ - لیلی بنت مسعود دارمیه زوجه امیرالمؤمنین علیه السلام ص ۴۲۳ وسیله۳۱ - مادر خدیجه زوجه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام ص ۴۲۳ وسیله۳۲ - مادر زینب صغری زوجه حضـرت امیرالمؤمنین علیه السلام ص ۴۲۳ وسیله۳۳ - مادر فاطمه زوجه حضـرت امیرالمؤمنین علیه السلام ص ۴۲۳ وسیله۳۴ - مـادر محسن که فرزنـدش در راه شام سـقط گردیـد: مشـهد السـقط در کوه جوش سو و قسـمت و زیارتگاه۳۵ - میمونه دختـر حضـرت علی علیه السلام ص ۴۲۳ وسیله۳۶ - رقیه صـغری دختر حضـرت امیرالمؤمنین علیه السـلام زوجه صلت بن عبدالله بن نوفل بن حارث بن عبـدالمطلب۳۷ - جمانه دختر جناب ابی طالب عمه حضـرت سیدالشـهداء علیه السـلام ص ۴۲۴ وسیله۳۸ - لیلی دختـر مره بن عروه بن مسـعود ثقفی مـادر حضـرت علی اکـبر علیه السـلام ص ۲۸۵ وسیله۳۹ - ام السـحق دختـر طلحه بن عبیـدالله تیمی زوجـه حضـرت مجتـبی علیـه السـلام مـادر فـاطمه ص ۴۳۰ وسـیله و در ص ۴۲۶ مشارالیهـا را زوجـه حضـرت سیدالشهداء علیه السلام می نویسد [صفحه ۷۴]

اسامی جواری و کنیزانی که همراه حضرت سیدالشهداء بودند و جزو اسیران قرار گرفتند

اشاره

۱ - حسنه در منزل حضرت سجاد علیه السلام خدمت می کرد مادر منجح۲ - روضه خدمتگزار رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بود پس از رحلت حضرت به خانه حضرت علی علیه السلام آمد و سپس به حضرت زینب

پیوست۳ – سلمه معروف به ام رافع خدمتگزار رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بود سپس به خانه حضرت علی و از آن پس به خانه حضرت مجتبی و بعدا به خانه حضرت زینب علیهم السلام رفت.۴ – فاکهه در خانه رباب دختر امرؤالقیس زوجه حضرت سیدالشهداء علیه السلام بود.۵ – فضه نوبیه خدمتگزار حضرت زهراء سلام الله علیهاء و حضرت علی علیه السلام بود پس از رحلت آن حضرت گاهی در خانه حضرت مجتبی و زمانی در خانه حضرت سیدالشهداء علیهماالسلام بود.۶ – قفره یا ملکیه در خانه حضرت علی علیه السلام بود خدمت حضرت زهرا علیهاالسلام سپس به خانه حضرت زینب رفت.۷ – کثبه در خانه ام السحق زوجه حضرت سیدالشهداء علیه السلام خدمت می کرد. [صفحه ۷۵] ۸ – ملکیه در خانه حضرت مجتبی علیه السلام و گاهی منزل عبدالله بن جعفر و زمانی در منزل حضرت سیدالشهداء علیه السلام خدمت می کرد.۹ – میمونه مادر عبدالله بن یقطر رضیع حضرت سیدالشهداء علیه السلام

عده ای از اصحاب حضرت سیدالشهداء که از لشکر دشمن به حضرت پیوستند

چون خبر حرکت حضرت سیدالشهداء علیه السلام از مکه به سمت کوفه به دوستان حضرت در کوفه رسید و متوجه شدند که عبیدالله بن زیاد حاکم کوفه کلیه راهها را بسته و راه وصول بدان حضرت را گرفته و همه راهها دیده بانها و جاسوسان قرار داده است برای رسیدن به آن حضرت راه منحصر را در آن دیدند که خویشتن را در جزو قشون عمر بن سعد وارد کرده و به این کیفیت خود را به کربلا برسانند سپس در آنجا بهر راهی که ممکن شود از قشون دشمن جدا شده و به فیض حضور مبارک برسند و درک شهادت نمایند اسامی این شهداء بزرگوار بدین قرار

است.۱ – ابو الحتوف سلمه من حرث انصاری ص ۱۰۵ وسیله۲ – بکر بن حی ص ۱۱۱ وسیله۳ – بکیر بن حر ریاحی برخی نام او را علی نوشته اند ص ۱۱۱ وسیله۴ – جابر بن حجاج کوفی ص ۱۱۱ وسیله [صفحه ۷۶] ۵ – جوین بن مالک تمیمی ص ۱۱۶ وسیله۶ – حارث بن امرؤالقیس کندی ص ۱۱۶ وسیله۷ – حر بن یزید ریاحی ص ۱۲۷ وسیله۸ – حلاس بن عمرو راسبی ص ۱۳۳ وسیله نام او را جلاس (به جیم) نیز نوشته اند۹ – زهیر بن سلیم بن عمرو ازدی ص ۱۳۹ وسیله پدرش را سلیمان نیز نوشته اند۱۰ – سعد بن حرث بن سلمه انصاری عملانی ص ۱۴۹ وسیله۱۱ – شبیب بن جراد کلابی وحیدی ص ۱۵۶ وسیله۱۲ – ضرغامه بن مالک تغلبی ص ۱۵۷ وسیله۱۳ – عبد الرحمن بن مسعود تمیمی ص ۱۶۶ وسیله۱۴ – عبدالله بن بشیر خثعمی ص ۱۶۷ وسیله۱۵ – عمرو بن ضبعه ضبعی صحابی ص ۱۷۷ وسیله۱۶ – عروه مولی حر بن یزید ریاحی ص ۱۷۹ وسیله نام او را غره العین منقوط نیز نوشته اند۱۷ – قاسم بن حبیب ازدی ص ۱۸۲ وسیله۱۸ – مسعود بن حجاج تمیمی ص ۱۹۰ وسیله۱۹ – مصعب بن یزید ریاحی ص ۱۹۲ وسیله۲۰ – موقع بن ثمامه اسدی صیداوی ص ۱۹۵ وسیله (موقع بر وزن معظم بمعنی مقبلی) [صفحه ۷۷] ۲۱ – نعمان بن عمرو راسبی ازدی کوفی ص ۲۰۰ وسیله۲۲ – مردی از خزیمه فرستاده عمر بن سعد نبرد حضرت سیدالشهداء علیه السلام ص ۲۱۹ وسیله

قائلین اخبار جنگ

اشاره

عده زیادی از نفرات قشون دشمن پس از وقعه جانسوز کربلا در کوفه نام و نشان یاران

حضـرت سیدالشـهداء علیه السـلام را بیـان داشـته و از شـجاعت و دلاوریهای آنان و کیفیت شـهادتشان خبر داده انـد دو نفر از اصـحاب حضـرت سیدالشـهداء علیه السـلام که توفیق شـهادت نیافتنـد و از میـدان معرکه فرار کرده اند نیز اخبار معرکه را بیان داشته اند. در قشون عمر بن سعد نیز افرادی بعنوان وقایع نگار (خبرگزار) بودند که وقایع را ثبت می کردند ذیلا به نام عده ای از کسانی که اخبار جنگ از قول آنان بیشتر نقل شده است مبادرت می کنیم.۱ - حضرت سجاد علی بن الحسین علیهاالسلام۲ - حسـن بـن الحسـن المجتـبی علیـه السـلام (حسن مثنی)۳ - مخـدره خـدیجه دخـتر حضـرت امیرالمؤمنین علیه السـلام زوجه عبدالرحمن بن عقیل۴ - علیا مخدره فاطمه بنت الحسـین علیه السـلام [صفحه ۷۸] ۵ - حمید بن مسـلم ازدی صاحب الجریده (وقایع نگار)۶ - عبدالله بن ضـحاک مشرقی۷ - عفیـف بن زبیر بن ابی الاـحمس۸ - عقبه بن سـمعان۹ - غلام عبـدالرحمن بن عبد ربه انصاری۱۰ - ابومخنـف لوط بن یحیی ازدی صـاحب مقتـل معروف۱۱ - مهران مولی بنی کـاهل۱۲ - هـانی بن ثبیت حضرمی

چند تذکر لازم

۱ - در رسم الخط عربی معمولا حرف الف وسط کلمه را نمی نویسند مانند (اسماعیل و ابراهیم و حارث و هارون که بصورت اسـمعیل - ابرهیـم - حرث و هرون می نویسـند) از این رو در اسـامی برخی از این شـهداء بزرگـوار و نـام پـدر جمعی از آنـان اختلاف در کتابها مشاهده می شود و همین امر سـبب گردیده که عده ای نویسندگان آنها را دو نفر و یا سه نفر نوشته اند.۲ - در اسامی بسیاری از این شهداء و همچنین نام پدرانشان تصحیف روی داده مثلا فردی را زید یا بدر و یا یزید نوشته اند از این

رو نام یک نفر [صفحه ۷۹] در دو محل ذکر گردیده و دو نفر به حساب آمده است مانند یزید بن مصاهر و یزید بن مظاهر و یزید بن مهاجر که بظن قوی یک نفر می باشد و تعدد بسیار بعید است.۳ - در این مجموعه بیشتر اعتماد نویسنده به دو کتاب فرسان الهیجاء تألیف نویسنده محقق موفق واعظ خبیر و بصیر مورخ مرحوم حاج شیخ ذبیح الله محلاتی علیه الرحمه و کتاب وسیله الدارین تألیف حجه الاسلام و المسلمین عالم جلیل آقا سید ابراهیم موسوی زنجانی بوده است از کتابهای دیگری نیز که در فهرست به نام آنها اشاره می کنیم مستقیما و غیر مستقیم بهره گرفته ایم.۴ - در دو زیارت منقول از حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف بنام، زیارت رجبیه و زیارت ناحیه، اسامی عده ای از شهداء ذکر گردیده که در کتب رجال نامی از آنان برده نشده است اسامی کلیه مذکورین در این دو زیارت را برحسب حرف تهجی یادآور می شویم و خواننده عزیز خود نام این شهیدان را با مقایسه و مطابقت با فهرستهای قبلی متذکر می گردد. [صفحه ۸۰]

حسن تصادف

دو پیش آمد در موقع تنظیم و پاکنویس مطالب این رساله جهت نویسنده رویداد که آن را به فال نیک گرفته و دلیل بر آن دانستم که تألیف این جزوه مورد نظر خاص حضرت سیدالشهداء علیه السلام و مورد قبول آن حضرت از مؤلف و ناشر می باشد انشاءالله و آن دو رویداد بدینقرار است:۱ - مدتها بود که به دیدار یکی از دوستان قدیمی نرفته بودم، روزی به ملاقاتش رفتم پس از سلام و احوالپرسی، بدون مقدمه مجله: «تراثنا» شماره دوم سال اول

آن را به من نشان داد. در ضمن مطالعه مجله نامبرده مشاهده شد که رساله «تسمیه من قتل مع الحسین علیه السلام من ولده و اخوته و اهل بیته و شیعته» تألیف محدث بزرگوار: فضل بن زبیر بن عمر بن درهم کوفی اسدی از اصحاب امامین همامین صادقین علیهماالسلام در آنست.۲ - برای تکمیل دوره بحارالانوار چاپ جدید از مدتها قبل به یکی از دوستان کتابفروش مراجعه کرده بودم که دوره من ناقص است. در همین روزها به دیدارم آمد و جلد ۱۰۱ چاپ جدید که شامل زیارات حضرت سیدالشهداء علیه السلام می باشد و از آن جمله زیارت ناحیه مقدسه نیز در آن می باشد را همراه آورد (متن زیارت ناحیه مقدسه را قبلا از جلد ۲۲ بحارالانوار چاپ کمپانی و کتاب هدیه الزائرین مرحوم محدث قمی [صفحه ۸۱] علیه الرحمه و اسامی شهداء را از آنجا نقل نموده بودم)این دو پیش آمد مرا به نتیجه کار خود امیدوار ساخت امید است که خداوند امید هیچ امیدواری را به یأس و نومیدی نینجامند، انه ولی قدیر.

زیارت شهداء کربلاء

از برای شهداء کربلا در کتب ادعیه و زیارات دو زیارت از ناحیه مقدسه حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه الشریف روایت گردیده است که در آن دو جمعا اسامی هفتاد تن از شهداء ذکر گردیده و در یکی از آن دو نام قاتل یا قاتلین آنها نیز برده شده و بر آنها لعن شده است.این دو زیارت اگرچه از نظر سند ضعیف می باشد لکن محدثین بزرگوار و علماء از باب تسامح در ادله سنن، توجهی به ضعف حدیث نکرده و با توجه به حدیث: «من بلغ» آن را نقل فرموده اند.

اکنون ما نیز به پیروی از آنان به نقل آن مبادرت می کنیم و امیدواریم کسانی که موفق به قرائت آن شدند و در حال خواندن توجهی پیدا کردند مؤلف و خطاط و بانی چاپ کلیه کسانی را که در این تألیف خدمتی انجام داده اند را از دعای خیر فراموش نفرمایند این دو زیارت به نام:۱ - زیارت رجبیه۲ - زیارت ناحیه مقدسه معروفست. [صفحه ۹۳]

وصیت امام حسین به برادرش محمد ابن حنفیه

بسم الله الرحمن الرحیمهذا ما اوصی به الحسین بن علی بن ابیطالب الی اخیه محمد المعروف بابن حنفیهان الحسین یشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له، و ان محمدا عبده و رسوله، جاء بالحق من عنده، و ان الجنه و النار حق، و ان الساعه آتیه لا ریب فیها، و ان الله یبعث من فی القبور، و انی لم اخرج اشرا و لا ـ بطرا و لا مفسدا و لا ظالما، و انما خرجت لطلب الاصلاح فی امه جدی و شیعه ابی علی بن ابیطالب، فمن قبلنی بقبول الحق، فالله اولی بالحق و من رد علی هذا اصبر حتی یقضی الله بینی، و بین القوم بالحق، و هو خیرالحاکمین، و هذه وصیتی لک، اخی، و ما توفیقی الا بالله، علیه توکلت و الیه انیب. [صفحه ۹۴] این وصیت حسین بن علی بن ابیطاب استبه برادر خود «محمد» معروف به «ابن حنفیه»من که حسین بن علی هستم شهادت می دهم که خدا یکی است و به یکتایی او اقرار می کنم.او خداوندی است که شریک و نظیر ندارد و نیز شهادت می دهم که محمد «ص» بنده ی او و فرستاده ی اوست و از جانب پروردگار براستی و درستی و حق

و حقیقت به رسالت برخاست.گواهی می دهم که بهشت و دوزخ حق است و روز رستاخیر یعنی روزی که تمام آفریدگان در برابر میزان عدل الهی بر خود می لرزند قابل انکار نیست.در آن روز است که همه سر از خاک گور برمی دارند و در محضر عدل الهی جبین تضرع بر خاک می سایند و خداوند قهار، میان بندگانش داوری می کند.من شهادت می دهم که قیام من برای حرص به مقام و خوشگذرانی یا دامن زدن بر آتش ظلم و فساد نیست و من ستمکار [صفحه ۹۵] و مفسد نیستم بلکه برخاسته ام تا زنجیر بدبختی و اسارت را از دست و پای ستمدیدگان باز کنم.برخاسته ام تا بر آتش دل درماندگان آبی بیافشانم.برخاسته ام تا دیگر یتیمی از مظالم ستمکاران اشک محنت بر چهره فرونبارد.برخاسته ام تا پیروان جد ارجمندم محمد بن عبدالله و پدر بزرگوارم «علی» را از زیر بار شکنجه ها و مصیبت ها رهائی بخشم.هرکه مرا در این قیام الهی یاری کند و گفته هایم را بپذیرد، در پیشگاه خداوند پاداشی نیکو خواهد داشت و هرکه زیر بار اندیشه ی اصلاح طلبانه ی من نرود و با من به عناد و ستیزه برخیزد، آنقدر در برابرش مقاومت خواهم کرد تا پروردگار میان من و او حکم دهد و داد مرا بستاند.ای برادر! این بود وصیت من به تو، و در راه ثمر رسیدن این اندیشه ی مقدس از خداوند موفقیت می طلبم، و تنها بر ذات بی همتای او توکل می کنم، زیرا بازگشت ما به سوی اوست. [صفحه ۹۷]

دعای امام حسین در صبح عاشورا

بسم الله الرحمن الرحیمو من دعائه علیه السلامفی یوم العاشر من المحرم لما صبحت للخیل. رفع یدیهو قال اللهمانت ثقتی فی کل کرب،و انت رجائی فی

کل شده،و انت لی فی کل امر نزل بی ثقه وعده،کم من کرب یضعف فیه الفؤاد،و تقل فیه الحیله،و یخذل فیه الصدیق،و یشمت فیه العدو.انزلته بک،و شکوته الیک،رغبه منی الیک عمن سواک،ففوجته عنی و کشفته ولی کل نعمه و صاحب کل حسنه،و منتهی کل رغبه. [صفحه ۹۸]

دعای امام حسین در صبح عاشورا

اشاره

دستها را بسوی آسمان بلند کرد و این دعا را خواند:پروردگارا!تو بزرگترین پشتیبان من هستی، تنها توئی که رنگ غم را از دل من پاک می کنی.تو غمگسار منی، تو در سختی و محنت مایه ی امید محنت زدگانی.چه بسیار غمهاست که دلها را از گرانباری خویش به محنت مبتلاء می کند و چه بسیار ناگواریها به آدمی روی می آورد که حربه ی ملامت بدست دشمنان می دهد.آری، چنین غم روان سوزی مرا می گدازد. [صفحه ۹۹] پروردگارا!تو تنها پشتیبان پسر فاطمه ی زهرا هستی و از ستمکاران تنها به تو شکایت می کنم، زیرا جز تو آشنائی نمی شناسم و جز سایه ی لطف و مرحمت تو پناهگاهی ندارم.خدای من!هرگاه غمی گرانبار سینه ام را سنگین کرده، غمگسارم ذات مقدس تو بوده و سر انگشت مهرپرور تو گره ی محنت را از کارم گشوده است.تو ولی نعمت من هستی، و شجر نیکی ها از چشمه ی مهر و محبت تو آب می خورد.آری..، تو آرزوی آرزومندانی. [صفحه ۱۰۴]

دوازده بند مولانا محتشم کاشانی در مصائب حضرت سیدالشهداء

بند ۰۱

باز این چه شورش است که در خلق عالم است باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است باز این چه رستخیز عظیم است کز زمین بی نفخ صور خاسته تا عرش اعظم است [صفحه ۱۰۵] این صبح تیره باز دمید از کجا کز او کار جهان و خلق جهان جمله درهمست گویا طلوع می کند از مغرب آفتاب کاشوب در تمامی ذرات عالمست [صفحه ۱۰۶] گر خوانمش قیامت دنیا بعید نیست این رستخیز عام که نامش محرم است در بارگاه قدس که جای ملال نیست سرهای قدسیان همه بر زانوی غم است [صفحه ۱۰۷] جن و ملک بر آدمیان نوحه می کنند گویا عزای اشرف اولاد آدم

استخورشید آسمان و زمین نور مشرقین پرورده ی کنار رسول خدا «ص» حسین [صفحه ۱۰۸]

بند ۰۲

کشتی شکست خورده ی طوفان کربلا در خاک و خون طپیده به میدان کربلاگر چشم روزگار بر او زار می گریست خون می گذشت از سر ایوان کربلا [صفحه ۱۰۹] نگرفت دست دهر گلابی بغیر اشک زان گل که شد شکفته به بستان کربلااز آب هم مضایقه کردند کوفیان خوش داشتند حرمت مهمان کربلا [صفحه ۱۱۰] بودند دیو و دد همه سیراب و میمکید خاتم ز قحط آب سلیمان کربلازان تشنگان هنوز بعیوق میرسد فریاد العطش ز بیابان کربلا [صفحه ۱۱۱] آه از دمی که لشکر اعدا نکرد شرم کردند رو بخیمه سلطان کربلاآندم فلک بر آتش غیرت سپند شد کز خوف خصم در حرم افغان بلند شد [صفحه ۱۱۲]

بند ۰۳

کاش آن زمان سرادق گردون نگون شدی وین خرگه بلند ستون بی ستون شدی کاش آن زمان درآمدی از کوه تا به بکوه سیل سیه که روی زمین قیرگون شدی [صفحه ۱۱۳] کاش آن زمان ز آه جهان سوز اهلبیت یک شعله برق خرمن گردون دون شدی کاش آن زمان که این حرکت کرد آسمان سیماب وار گوی زمین بی سکون شدی [صفحه ۱۱۴] کاش آن زمان که پیکر او شد درون خاک جان جهانیان همه از تن برون شدی کاش آن زمان که کشتی آل نبی شکست عالم تمام غرقه ی دریای خون شدی [صفحه ۱۱۵] آن انتقام گر نفتادی بروز حشر با این عمل معامله ی دهر چون شدی آل نبی چو دست تظلم برآورند ارکان عرش را به تلاطم درآورند [صفحه ۱۱۶]

بند ۰۴

بر خوان غم چو عالمیان را صلا زدند اول صلا به سلسله ی انبیا زدندنوبت به اولیا چو رسد اسمان طپید زان ضربتی که بر سر شیر خدا «ع» زدند [صفحه ۱۱۷] آن در که جبرئیل امین بود خادمش اهل ستم به پهلوی خیرالنسا زدندپس آتشی ز اخگر الماس ریزه ها افروختند و در حسن مجتبی «ع» زدند [صفحه ۱۱۸] وآنگه سرادقی که ملک محرمش نبود کند ندا ز مدینه و در کربلاـ زدندوز تیشه ی ستیزه در آندشت کوفیان بس نخلها ز گلشن آل عبا «ع» زدند [صفحه ۱۱۹] پس ضربتی کز آن جگر مصطفی «ص» درید بر حلق تشنه ی خلف مرتضی «ع» زدنداهل حرم دریده گریبان گشوده مو فریاد بر در حرم کبریا زدند [صفحه ۱۲۰]

بند ۰۵

چون خون ز حلق تشنه او بر زمین رسید جوش از زمین بذروه ی عرش برین رسیدنزدیک شد که خانه ی ایمان شود خراب از بس شکستها که بارکان دین رسید [صفحه ۱۲۱] نخل بلند او چو خسان بر زمین زدند طوفان به آسمان ز غبار زمین رسیدباد آن غبار چون بمزار نبی رساند گرد از مدینه بر فلک هفتمین رسید [صفحه ۱۲۲] یکباره جامه در خم گردون به نیل زد چون این خبر به عیسی «ع» گردون نشین رسیدپرشد فلک ز غلغله چون نوبت خروش از انبیا بحضرت روح الامین رسید [صفحه

۱۲۳] کرد این خیال وهم غلط کار کان غبار تا دامن جلال جهان آفرین رسیدهست از ملال گرچه بری ذات ذوالجلال او در دلست و هیچ دلی نیست بی ملال [صفحه ۱۲۴]

بند ۰۶

ترسم جزای قاتل او چون رقم زنند یکباره بر جریده ی رحمت قلم زنندترسم کزین گناه شفیعان روز حشر دارند شرم کز گنه خلق دم زنند [صفحه ۱۲۵] دست عتاب حق بدر آید ز آستین چون اهلبیت دست در اهل ستم زنندآه از دمی که با کفن خون چکان ز خاک آل علی «ع» چو شعله آتش علم زنند [صفحه ۱۲۶] فریاد از آن زمان که جوانان اهلبیت گلگون کفن بعرصه ی محشر قدم زنندجمعی که زد بهم صفشان شور کربلا در حشر صف زنان صف محشر بهم زنند [صفحه ۱۲۷] از صاحب حرم تو توقع کنند باز آن ناکسان که تیغ به صید حرم زنندپس بر سنان کنند سری را که جبرئیل شوید غبار گیسویش از آب سلسبیل [صفحه ۱۲۸]

بند ۰۷

روزیکه شد به نیزه سر آن بزرگوار خورشید سر برهنه برآمد ز کوهسارموجی به جنبش آمد و برخاست کوه کوه ابری ببارش آمد بگریست زار زار [صفحه ۱۲۹] گفتی تمام زلزله شد خاک مطمئن گفتی فتاد از حرکت چرخ بی قرارعرش آن زمان بلرزه درآید که چرخ پیر افتاد در گمان که قیامت شد آشکار [صفحه ۱۳۰] آن خیمه ای که گیسوی حورش طناب بود شد سرنگون ز باد مخالف حباب وارجمعی که پاس محملشان داشت جبرئیل گشتند بی عماری و محمل شترسوار [صفحه ۱۳۱] با آنکه سر زد آن عمل از امت نبی روح الامین ز روح نبی گشت شرمساروآنگه ز کوفه خیل الم رو بشام کرد نوعی که عقل گفت قیامت قیام کرد [صفحه ۱۳۲]

بند ۰۸

بر حربگاه چون ره آن کاروان فتاد شور و نشور واهمه را در گمان فتادهم بانگ نوحه غلغله در شش جهه فکند هم گریه بر ملائک هفت آسمان فتاد [صفحه ۱۳۳] هرجا که بود آهوئی از دشت پاکشید هرجا که بود طایری از آشیان فتادشد وحشتی که شور قیامت بباد رفت چون چشم اهلبیت بر آن کشتگان فتاد [صفحه ۱۳۴] هرچند بر تن شهدا چشم کارکرد بر زخمهای کاری تیغ و سنان فتادناگاه چشم دختر زهرا «ع» در آن میان بر پیکر شریف امام زمان «ع» فتاد [صفحه ۱۳۵] بی اختیار نعره ی هذا حسین «ع» زد سر زد چنانکه آتش از او در جهان فتادپس با زبان پر گله ان بضعه البتول رو در مدینه کرد که یا ایهاالرسول [صفحه ۱۳۶]

بند ۰۹

این کشته فتاده بهامون حسین «ع» تست؟ وین صید دست و پازده در خون حسین «ع» تست؟ این نخل تر کز آتش جانسوز تشنگی دود از زمین رسانده بگردون حسین «ع» تست؟ [صفحه ۱۳۷] این ماهی فتاده بدریای خون که هست زخم از ستاره بر تنش افزون حسین «ع» تست؟این غرقه ی محیط شهادت که روی دشت از موج خون او شده گلگون حسین «ع» تست؟ [

صفحه ۱۳۸] این خشـک لب فتـاده دور از لب فرات کز خون او زمین شـده جیحون حسـین «ع» تست؟این شـاه کم سـپاه که با خیـل اشـک و آه خرگـاه زین جهان زده بیرون حسـین «ع» تست؟ [صـفحه ۱۳۹] این قـالب طپـان که چنین مانـده بر زمین شاه شهید ناشده مدفون حسین «ع» تست؟چون روی در بقیع و به زهرا «س» خطاب کرد

وحش زمین و مرغ هوا را کباب کرد [صفحه ۱۴۰]

بند ۱۰

کای مونس شکسته دلان حال ما ببین ما را غریب و بی کس و بی آشنا ببین اولاد خویش را که شفیعان محشرند در ورطه ی عقوبت اهل جفا ببین [صفحه ۱۴۱] در خلد بر حجاب دو کون آستین فشان واندر جهان مصیبت ما بر ملا ببین نی نی وراچو ابر خروشان به کربلا۔ طغیان سیل فتنه و موج بلا۔ ببین [صفحه ۱۴۲] تن های کشتگان همه در خاک و خون نگر سرهای سروران همه بر نیزه ها نگرآن سر که بود بر سر دوش نبی «ص» مدام یک نیزه اش ز دوش مخالف جدا ببین [صفحه ۱۴۳] آن تن که بود پرورشش در کنار تو غلطان بخاک معرکه کربلا۔ ببین یا بضعه الرسول «ص» ز ابن زیاد داد کو خاک اهلبیت رسالت بباد داد [صفحه ۱۴۴]

بند ۱۱

خاموش محتشم که دل سنگ آب شد بنیاد صبر و خانه ی طاقت خراب شدخاموش محتشم که از این حرف سوزناک مرغ هوا و ماهی دریا کباب شد [صفحه ۱۴۵] خاموش محتشم که از این شعر خونچکان در دیده اشک مستمعان خون ناب شدخاموش محتشم که از این نظم گریه خیز روی زمین به اشک جگرگون کباب شد [صفحه ۱۴۶] خاموش محتشم که فلک بسکه خون گریست دریا هزار مرتبه گلگون حباب شدخاموش محتشم که بسوز تو آفتاب از آه سرد ماتمیان ماهتاب شد [صفحه ۱۴۷] خاموش محتشم که ز ذکر غم حسین «ع» جبریل را ز روی پیمبر حجاب شدتا چرخ سفله بود خطائی چنین نکرد بر هیچ آفریده جفائی چنین نکرد [صفحه ۱۴۸]

بند ۱۲

ای چرخ غافلی که چه بیداد کرده ای وز کین چها در این ستم آباد کرده ای بر طعنت این بس است که با عترت رسول «ص» بیداد کرده خصم و تو امداد کرده ای [صفحه ۱۴۹] ای زاده ی زیاد نکرده است هیچگه نمرود این عمل که تو شداد کرده ای کام یزید داده ای از کشتن حسین «ع» منگر کرا به قتل که دلشاد کرده ای [صفحه ۱۵۰] بهر حسنی که بار درخت شقاوت است در باغ دین چه با گل شمشاد کرده ای با دشمنان دین نتوان کرد آنچه تو با مصطفی و حیدر و اولاد کرده ای [صفحه ۱۵۱] حلقی که سوده لعل لب خود نبی «ص» بر آن آزرده اش به خنجر بیداد کرده ای ترسم ترا دمیکه به محشر درآورند از آتش تو دود به محشر برآورند [صفحه ۱۵۴]

هل من ناصر ینصرونی

اربعین چهل سخن از فرمایشات حضرت سیدالشهداء

بسم الله الرحمن الرحیمسلام بر سرور شهیدان و یاران و اصحاب با وفایش که جهت پیروی از امام زمان خود و حفظ قرآن و اسلام از هیچ چیز نهراسید و جان خود را فدای آن کردند.السلام علی الحسین و علی علی بن الحسین و علی اصحاب الحسین الذین بذلوا مهجهم دون الحسین علیه السلام از بعد واقعه جانسوز کربلا و شهادت حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام

تاکنون از طرف نویسندگان شیعه و سنی و محققین غیر مسلمان ده تا بلکه صد تا کتاب راجع به زندگانی و قیام و نهضت آن بزرگوار نوشته شده است همگان این نهضت و قیام را الهی و خدائی وصف کرده اند که بخاطر زنده کردن احکام قرآن و دستورات اسلام بوده و اگرچه بصورت ظاهر موفق نشده اند لکن در حقیقت فتح و پیروزی واقعی نصیب آن بزرگوار

شـده است.و همچین در بیشتر کتابهـا جملاـت و عبارات کوتاهی (کلمات قصار) در پنـد و موعظه از آن حضـرت نقل شـده و عـده ای از بزرگـان علمـاء این کلمات را در مجموعه ای گرد آورده انـد و به عربی یا فارسـی درباره آنها توضـیحاتی داده اند نویسنده نیز به تبعیت از آن بزرگواران مجموعه ای [صفحه ۱۵۵] از خطبه ها نامه ها و کلمات قصار آن حضرت گرد آورده و اینک بعنوان تیمن و تبرک چهل جمله از آنها را زینت بخش این رساله می نمایـد باشد که مشـمول حدیث معروف:«من حفظ علی امـتی اربعین حـدیثا فی امر دینهـا بعثه الله تعـالی یوم القیـامه فی زمره الفقهـاء و العلمـاء» گردم.۱ - اتقوا هـذه الاـهواء التی جماعهـا الضـلاله و میعادهـا النـار.ترجمه: از این هواهـای نفسانی که مجموعه آنها گمراهی و بازگشت آنها آتش دوزخ اسـت بپرهیزید. [۱] .۲ - اصبر علی مـا تکره فیما یلزمک الحق و اصبر عما تحب فیما یـدعوک الی الهـدی.ترجمه: در راه حق و آنچه ترا به حق برسانـد شـکیبا باش و هر آنچه را که ترا به رسـتگاری و هـدایت راهنما باشد دوست بدار. [۲] .۳ - اعلموا ان حوائج النـاس الیکم من نعم الله علیکم فلاـ تملو النعم [صـفحه ۱۵۶] فتحول نقیمـا.ترجمه: بدانیـد که نیاز مردم به شـما از جمله نعمت هـای خداونـد است بر شـما. مبـادا این نعمت هـا شـما را خسـته و ملول گردانـد که در این صورت نعمت به نقمت و گرفتاری تبـدیل می شـود. [۳] .۴ - اعلمـوا ان الـدنیا حلوهـا و مرهـا علـم و الانتبـاه فی الاـخره و الفـائز من فـاز فیهـا و الشـقی من شـقی فیها.ترجمه: بدانید که تلخ و شیرین دنیا خواب

و خیالی بیش نیست و بیداری در آخرتست.رستگار کسی است که در دنیا رستگار شد و شقی و بدبخت نیز در دنیا بدبخت و تیره روز گشت (که الدنیا مزرعه الآخره) [۴] .۵ - اعلموا ان المعروف مکسب حمدا و معقبت اجرا فلو رایتم المعروف رجلا رأیتموه حسنا جمیلا تسر الناظرین و لو رایتم الثوم رأیتموه سمجا مشوها تنفر منه القلوب و تغض دونه الابصار. [صفحه ۱۵۷] ترجمه: بدانید و آگاه باشید کارهای نیک (انجام دادن) سبب ستایش (مردم) می باشد و دنباله آن او و پاداش الهی است. اگر خوبی بصورت مردی جلوه کند آن را مردی زیبارخ و خوشروی می بیند که از دیدار او بینندگان مسرور و خوشحال می شوند و اگر هم پستی لئامت (که بصورت انسانی جلوه کرده است) را ببینند او را در صورت مردی زشتی اندام و بد صورت می بیند که دلها نسبت به او نفرت دارد و چشمها در موقع دیدار او بسته می شود (که او را نبینند) [۵] .۶ - اعمل عمل رجل یعلم انه مأخوذ بالاجرام مجزئی بالاحسان.ترجمه: بدانگونه که کسی که می داند گرفتار کارهای بد و گناه و خطایش می شود و سزا و پاداش کارهای نیکش را می برد عمل می کند تو نیز عمل کن. این نصیحت را حضرت به ابن عباس فرمودند. [۶] .۷ - اکثروا مؤاخاه المؤمنین فان لهم عندالله یدا یکافیهم بها یوم القیامه. [صفحه ۱۵۸] با مؤمنین و اهل ایمان زیاد برادری و یک دلی کنید زیرا که آنان در نزد خداوند قدرتی و دستی است که بدان در روز رستاخیز مکافات می کنند [۷] .۸ - ان الامر بالمعروف و النهی عن المنکر

دعاء الی اسلام مع رد المظالم و مخالفه الظالم و قسمه الفئی و الغنائم و أخذ الصدقات من مواضعها و وضعها فی حقها.ترجمه: بدرستیکه امر به معروف و نهی از منکر دو منادی اسلامند که موجب می شود:رد مظالم و ستمگریها و مخالفت با ستم پیشه و تقسیم اموال عمومی بطور صحیح و درست و دریافت صدقات از جایگاهش و صرف کردن آن در موردش. [۸] .۹ - ان الحلم زینه والوفاء مروءه و الصله نعمه و الاستکبار صلف و العجله سفه و السفه ضعف و الغلو ورطه و مجالسه اهل الدنائه شر و مجالسه اهل الفسوق ریبه. [صفحه ۱۵۹] ترجمه: علم و بردباری زینت و پیرایه است وفای به عهد از مردانگی است پیوند خویشی از جمله نعمتها می باشد خود بزرگ دیدن لاف و گزافه است شتاب در کارها از بی خردی است شفاعت و سبکسری از ناتوانی است غلو و از حد خود تجاوز کردن همچون گرداب است همنشینی با مردم پست و فرومایه موجب شر می باشد و همنشینی با مردم بدکردار و زشت عمل موجب شک (درباره همنشین) است. [۹] .۱۰ - ان الخیر فی الصبر و الصبر من الدین و الکرم ودع العجز فان العجز لایغنیک.ترجمه: حضرت سیدالشهداء در هنگام وداع با جناب ابوذر غفاری که عثمان بن عفان او را به ربده تبعید کرده بود در ضمن فرمایشات فرمودند که: بدرستیکه خیر و خوبی در صبر و شکیبائی است و صبر نتیجه دینداری و بزرگواری است. عجز و ناتوانی را رها کن زیرا که عجز ترا بی نیاز نمی گرداند.در برخی از کتب می نویسد که: و ان الجشع لاتقدم رزقنا و الجزع لایؤخر اجلا

یعنی بدرستیکه طمع روزی، را جلو نمی اندازد (زیاد نمی کند) و بیتابی [صفحه ۱۶۰] مرگ را به عقب نمی افکند. [۱۰] .۱۱ - ان الرجل اذا تکلم بکلام فینبغی ان یصدقه بالفعل.ترجمه: انسان وقتی سخنی و مطلبی گفت باید عمل او گفتارش را گواهی کند. (عمل طبق گفتار باشد نه بگوید بخلق و خود نکند) [۱۱] .سعدیا گرچه سخندان و مصالح گوئی به عمل کار برآید به سخندانی نیست ۱۲ - انظر الی کل، ما یفیدک، منفعه فی دینک فلا- تعتدن به و لا- ترغبن فی صحبته فان کل ما سوی الله مضمحل و خیم عاقبته.ترجمه: توجه داشته باش و نگاه کن بهر کس که برای تو سودی ندارد (سود معنوی) فائده ندارد و به او توجه منما و در صحبت و دوستی با او میل و رغبت نکن زیرا هرچه جز خداست نابودشدنی است و عاقبت آن (کلیه کارهائی که برای غیر خدا باشد از دوست گرفتن و...) سخت و ناگوار است. [۱۲] . [صفحه ۱۶۱] ۱۳ - ان الناس عبید الدنیا و الدین لعق علی السنتهم یحوطونه ما درت به معایشهم فاذا محصوا بالبلاء قل الدیانون.ترجمه: (حضرت سیدالشهداء علیه السلام در بین راه مکه به عراق فرزدق را ملاقات فرمود و از حال مردم کوفه از او سئوال کرد در جواب حضرت گفت که: مردم دلشان با شماست لکن شمشیرهای آنها به سود بنی امیه است و بر روی شما حضرت فرمودند که راست گفتی)مردم بندگان دنیا هستند و دین بازیچه زبان آنها تا هنگامی که زندگانی مادی آنها اجازه دهد دین دار هستند اما چون مورد آزمایش قرار گرفتند و در آن موقع تعداد افراد متدین

کم می شود [۱۳] .۱۴ – ان مجاری الامور و الاحکام علی ایدی العلماء بالله الامناء علی حلاله و حرامه.ترجمه: بدرستیکه سرنوشت و گزارش کارهای مردم (در امور دین و دنیای آنها) و احکام خداوندی در دست دانشمندان و عالمان خداوندی است (عالمان عادل خداترس) که آنان در حلال و حرام کارها از طرف خداوند امین می باشند. [صفحه ۱۶۲] در منطق الحسین علیه السلام (ص ۱۰۸) می نویسد: شیخ مرتضی انصاری رحمه الله علیه این عبارت را در ردیف بعضی روایات دیگر در موضوع ولایت حاکم نقل فرموده است. [۱۴] .۱۵ – ان من حسن المرء ترکه ما لایعنیه.ترجمه: از نشانه های خوبی شخص آنست که: آنچه را که برای او فائده و سودی (مادی و معنوی) ندارد را رها کند. [۱۵] .و هم از رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده که فرمودند ان من حسن اسلام المرء ترکه، ما لا یحبه. [۱۶] .۱۶ – انی لم اخرج اشرا و لا بطرا و لا مفسدا و لا ظالما؛ و انما خرجت لطلب الاصلاح فی جدی صلی الله علیه و آله. ارید ان آمر بالمعروف و النهی عن المنکر و اسیر بسیره جدی و سیره ابی علی بن ابیطالب.ترجمه: حضرت سیدالشهداء علیه السلام هنگام خروج از مدینه که [صفحه ۱۶۳] بقصد مکه حرکت فرمود ضمن وصیت نامه خود به برادر خویش جناب محمد حنفیه منظور خود را از قیام علیه یزید بدینگونه بیان فرمود:من به قصد تجاوز و طغیان و فساد و ستمگری قیام نکردم بلکه (قیام من) به جهت اصلاح امور جدم و امر به معروف و نهی منکر نمودن و اینکه رفتار کنم

به سیرت و روش جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و روش پدرم حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام [۱۷] .۱۷ – اوصیکم بتقوی الله فان الله قد ضمن لمن القاه ان یحوله عما لا یحب الی ما یحب و یرزقه من حیث لا یحتسب.ترجمه: سفارش می کنم شما را به تقوی و پارسائی به خاطر خداوند زیرا که خداوند بر خود لازم گردانیده است که آنکس که بخاطر او پرهیزکار باشد را از آنچه موجب نارضایتی است به آنچه دوست می دارد برگرداند و روزی او را از جائی که گمان ندارد برساند. [۱۸] .۱۸ – یاک ان تکون ممن یخاف علی العباد من ذنوبهم و یأمن العقوبه من ذنبه فان الله تبارک و تعالی لا یخدع عن جنته و لا ینال ما [صفحه ۱۶۴] عنده الا بطاعته انشاء الله.ترجمه: بپرهیز از اینکه در جمله کسانی باشی که بر مردم از جهت گناهشان می ترسند و از عقوبت گناه خود ایمن و آسوده می باشند. زیرا که خداوند تبارک و تعالی فریب نمی خورد از بهشتش (در مورد بهشتش) و به کسی از نعمت ها و رحمت هایش که نزد اوست نمی رسد مگر به طاعت و فرمانبرداریش. [۱۹] .۱۹ – ایها الناس؛ من جاد ساد و من بخل ذل (رذل)و ان اجود الناس من اعطی من لا یرجوه و اعفی الناس من عفی عن قدرته و اوصل الناس من وصل من قطعه و الاصول علی مغارسها بفروعها تسموا.ترجمه: ای مردم (بدانید که) هرکس بخشید بزرگ شد و آنکش که بخل ورزید پست و خوار گردید و بخشیده ترین مردم کسی است که بدانکه امید ندارد ببخشد و با

گذشت ترین مردم آنست که با داشتن قدرت انتقام کشیدن گذشت کند و رحم نوازتر آنست که با کسی که از او قطع پیوند خویش کرده پیوند کند و ریشه ها در محل کشتشان بوسیله شاخه هایشان رشد [صفحه ۱۶۵] می کنند (انسان به وسیله خویشان و بستگان خود در جامعه بزرگ می شود). [۲۰] .۲۰ - خیرالمال ما وقی به العرض.ترجمه: بهترین ثروتها و مالها آنست که بوسیله آن عرض و آبروی انسان حفظ شود (این سخن را حضرت به برادر خود حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود)ان خیر، لک، و قیت به عرضک. [۲۱] .۲۱ - دراسه العلم لقاح المعرفه و طول التجارب زیاده فی العقل و الشرف و التقوی و القنوع راحه الابدان و من اجل نهاک و من ابغضک اغراک.ترجمه: درس خواندن و درس گفتن موجب زیادتی و پیوند علم و معرفت است. آزمایش و تجربه زیاد سبب فزونی عقل و خرد می باشد. شرافت و پاکدامنی و قناعت سبب راحتی جسم (و روح) می باشد آنکس که ترا دوست دارد ترا از بدیها نهی می کند و دشمن تو، تو را فریب داده [صفحه ۱۶۶] و به کارهای زشت و بد ترغیب می کند. [۲۲] .۲۲ - رب ذنب احسن من الاعتذار.ترجمه: (عبدالله بن عمرو بن عاص از اینکه در جنگ صفین حرکت نکرد در خدمت آنحضرت پوزش طلبید) حضرت به او فرمود:چه بسا گناهی که از پوزش خواستن بهتر است.از مثلهای فارسی است که می گوید: «عذر بدتر از گناه» [۲۳] .۲۳ - سئل عنه علیه السلام؛ ما اقبح الشیئی؛ قال:الفسق فی الشیخ قبیح و الحده فی السلطان قبیحه و الکذب فی ذی الحسب قبیح و البخل فی ذی

الغنی و الحرص فی العالم.ترجمه: از حضرت سیدالشهداء علیه السلام پرسیدند که: قبیح ترین و زشترین چیزها چیست؟ در جواب فرمود: انجام دادن کارهای خلاف دین از پیران زشت است. خشم و غضب و ناشکیبایی از پادشاهان و صاحبان قدرت دروغگوئی از بزرگ زادگان بخل و امساک از ثروتمندان [صفحه ۱۶۷] حرص و آز از دانشمندان زشت و بد می باشد. [۲۴] ۲۴. – صاحب الحاجه لم یکرم وجهه عن سؤالک فاکرم وجهک عن رده.ترجمه: آنکس که حاجت خود را از تو خواست در این خواستن آبرویش زیاد نمی شود (بلکه از قدر و منزلت او در نزد تو کاسته می شود) بنابراین تو در برآوردن حاجت او آبرو و شخصیت خود را در نزد او زیاد گردان. [۲۵] ۲۵. – الصدق عز و الکذب عجز و السر امانه و الجوار قرابه و المعونه صداقه و العمل تجربه و الخلق الحسن عباده و الصمت زین و الشح فقره و السخاء غنی و الرفق لب.ترجمه: راستگوئی موجب عزت و بزرگواری است و دروغ از ناتوانی و اسرار مردم امانت است (که نباید فاش شود) و همسایگی چون خویشاوندی است (حق همسایه مانند حقوق بستگان است) – یاری کردن نتیجه دوستی است کار نیکو در اثر تجربه و آزمایش است خوش خلقی عبادت است. [صفحه ۱۶۸] سکوت موجب زینت انسان است حرص و طمع فقر می آورد بخشندگی بی نیازی است مرافقت و همراهی کردن با مردم از خرد و عقل است. [۲۶] ۲۶. – لا افلح قوم اشتروا مرضاه المخلوق بسخط الخالق.ترجمه: (وقتی حضرت سیدالشهداء علیه السلام در کربلا نامه ابن زیاد را قراءت کرد فرمود) رستگار نشد گروهی و قومی که رضایت

بنـدگان خـدا را به غضب خداوند فروختند (یعنی غضب و سـخط خداوند را گفته و در ازاء آن خوشـنودی مردم را خواسـتند) [۲۷] .۲۷ – لا تصـبحوا اهل البدع و لا تجالسوهم فتصبروا عند الناس کاحد منهم.ترجمه: با مردم بدعت گذار (کسانی که سنت های تازه که برخلاف دین است ایجاد می کنند) مصاحبت و همنشینی نکنید زیرا در نظر اجتماع و مردم یکی از آنان محسوب می شوید. [۲۸] .۲۸ – لاـ تقولن فی اخیـک المؤمن اذا تواری عنـک الا ما تحب ان تقول فیک اذا تواریت عنه. [صـفحه ۱۶۹] ترجمه: (حضـرت به عباس فرمود که)درباره برادر مؤمنت که از نظر تو غایب گردیده (پشت سر او) حرفی نزن جز آنچه را که دوسـت می داری در پشت سـر تـو بگوینـد. [۲۹] .۲۹ – لاـ یـأمن یوم القیـامه الاـ من خـاف الله فی الـدنیا.ترجمه: (به حضـرت سیدالشهداء علیه السلام گفته شد که: ما اعظم خوفک من ربک حضرت فرمود)در روز رستاخیر هیچ کس در امن و امان نمی باشد مگر کسی که در دنیا از خداوند می ترسد. [۳۰] .۳۰ – لا یکمل العقل الا باتباع الحق.ترجمه: خرد و عقل کامل نمی شود مگر در راه پیروی نمـودن از حق [۳۱] .۳۱ – لو عقـل الناس و تصور ذا الموت بصورته لخربت الـدنیا.ترجمه: اگر مردم عقل و خرد را بکـار می بسـتند و مرگ را آنچنـان که بود [صـفحه ۱۷۰] تصور می کردنـد دنیا خراب می شـد. [۳۲] .۳۲ – ما اهون الموت علی سبیـل نیـل العز و احیـاء الحق.لیس الموت فی سبیـل العز الاـ حیـاه خالـده و لیست الحیوه مع الـذل الا الموت الـذی لاحیاه معه...ترجمه: هنگامیکه حضرت سیدالشهداء علیه السلام در راه

مکه به عراق با حر برخورد کرد و او حضرتش را از جنگ بر حذر می داشت و از مرگ و کشته شدن خبر می داد حضرت به او فرمود:لیس شأنی شأن من یخاف الموت سپس فرمود:چقدر مرگ در راه وصول به عزت و بزرگواری و زنده گردانیدن حق خوار و سبک است.مرگ در راه وصول به عزت چیزی جز حیات جاوید نمی باشد و زندگی با ذلت و خواری درحقیقت مرگی است که زندگی با او نیست. [۳۳] .۳۳ - ما عبدالله بشیئی افضل من اداء حق المؤمن.ترجمه: خداوند متعالی به چیزی بهتر و شایسته تر از اداء حق مومن عبادت [صفحه ۱۷۱] نشده است. [۳۴] .۳۴ - المجالس یالامانه و لیس لاحد ان یحدث بحدیث یکتمه صاحبه الا باذنه الا ان یکون فقها او ذکرا له بخیر.ترجمه: انجمن ها و مجالس همچون امانت است (که نباید در آن خیانت کرد) و کسی را نمی رسد که آنچه را که دوستش آن را پنهان داشته بازگو کند مگربه اذن و اجازه او و مگر آن موضوع مسئله ای فقهی و علمی باشد و یا یادآوری از او به نیکی و خوبی باشد. [۳۵] .۳۵ - من زهد فی الدنیا أثبت الله الحکمه فی قلبه و انطق به لسانه و بصره عیوب الدنیا دائها و دوائها و اخرجه الله سالما الی دار السلام.ترجمه: آنکس که زهد در دنیا پیشه خود گردانید خداوند حکمت و خرد را در قلب او ثابت می گرداند و زبانش را در علم و حکمت گویا می کند و زشتیهای دنیا را در نظرش می آورد و دردهای دنیا و درمانها آن را بدو [صفحه ۱۷۲] می فهماند و او را

سـالم از دنیـا بیرون برده و بـه بهشـت می برد. [۳۶] .۳۶ – من اتعظ قبـل ان یوعـظ و استیقـظ قبـل او یوقـظ فقـال ان هـذا هو السـعید.ترجمه: آنکس که قبـل از آنکه وی را پنـد دهـد خود پنـد گیرد و پیش از آنکه وی را از خواب (غفلت و بی خـبری) بیدار کنند خود بیدار شود این چنین شـخص در حقیقت خوشـبخت و سعادتمند می باشد.توضیح: کسی از حضرت پرسید: من اشـرف الناس آن حضرت در جواب او فرمودند که. [۳۷] .۳۷ – من عادانا فلرسول الله صـلی الله علیه و آله و سـلم یعادی و من والانا فلجدی صـلی الله علیه و آله و سـلم و الی.ترجمه: کسـی که با ما خاندان دشمنی و عداوت کند با پیغمبر خدا علیه السلام دشـمنی کرده و آنکس که با ما دوستی نماید با آن حضرت دوستی نموده است. [صفحه ۱۷۳] (در برخی از کتابها در عبارت انـدکی اختلاف دارد) [۳۸] .۳۸ – یـابن آدم: اذکر مصـارع آبائـک و ابنائـک کیف کـانوا و حیث حلوا و کانـک عن قلیل قد حللت محلهم و عبرت عبره المعتبر.ترجمه: ای فرزنـد آدم بخاطر بیاور حالت پـدران و فرزندان خود را که چگونه بودند و کجا شدنـد و تو خود نیز به همین زودی به منزلگاه آنان وارد می شوی و موجب عبرت و پنـد گرفتن پنـدگیران قرار خواهی گرفت. [۳۹] .۳۹ – یـابن آدم: اذکر مصـرعک و فی قبرک مضـجعک و موقفـک بین یـدبی الله، تشـهد جوارحـک علیک یوم تزل فیه الاقـدام و تبلغ القلـوب الحنـاجر و یـبیض وجوه و تسود وجوه و تبـدا السـرائر و یوضع المیزأن القسـط.ترجمه: ای فرزنـد آدم. جایگاه خود

و خوابگـاهت در قبر بخاطر بیاور آن هنگام که در برابر خـدای تعالی ایسـتاده ای و اعضاء و دسـتهایت بر تو شـهادت می دهند آنجـائیکه گامها می لغزد و دلها به گلو برسـد در آن هنگام [صـفحه ۱۷۴] جمعی که نیکوکار بودنـد سـفید چهره اند و گروه بدکرداران سـیاه رو. باطن اشـخاص ظاهر شود (دیگر چیزی مخفی نمی ماند) و آنجا میزان عدل الهی قرار می گیرد. [۴۰] .۴۰ – یابن آدم:انما انت ایام کلما مضـی یوم ذهب بعضک.ترجمه: ای فرزند آدم. نصـیب و بهره تو از دنیا چند روزی بیش نیست. هر روز که از عمر گذشت یک قسمت از عمرت گذشته است (عمر خود را غنیمت شمار و آن را بیهوده از دست مده) [۴۱] .

پاورقی

[۱] ص ۵۹۱ یازدهم احقاق الحق به اضافه ۵۵ هشتم لسان العرب.

[۲] ص ۸۹ – بلاغه الحسین علیه السلام.

[۳] ص ۲۰۴ دوم کشف الغمه به اضافه ص ۶ لمعات الحسین علیه السلام.

[۴] ص ۷۳ تفسیر حضرت امام حسن عسکری علیه السلام به اضافه ص ۳۴۷ هفدهم عوالم العلوم.

[۵] ص ۵۹۴ یازدهم احقاق الحق به اضافه ص ۲۰۴ دوم کشف الغمه به اضافه ص ۲۷۵ چهارم ناسخ التواریخ..

[۶] ص ۷۴ بلاغه الحسین به اضافه ص ۲۵۶ شخصیت حسین به اضافه ص ۲۳۵ منطق الحسین علیه السلام.

[۷] ص ۱۰۰ یکم اقوال الائمه.

[۸] ص ۲۴ بلاغه الحسین به اضافه ۵۲ تحف العقول....

[۹] ص ۵۹۳ یازدهم احقاق الحق به اضافه ص ۱۶۲ چهارم اعیان الشیعه به اضافه ص ۲۰۵ کشف الغم دوم. [

[۱۰] ص ۸ بلاغه الحسین به اضافه ص ۷۱ منطق الحسین علیه السلام.

[۱۱] ص ۴۴۶ یازدهم احقاق الحق به اضافه ص ۱۵۳ مقتل الحسین خوارزمی.

[۱۲] ص ۱۰۴ یکم اقوال الائمه نقل از فصل

الخطاب.

[۱۳] ص بحارالانوار به اضافه ص ۲۴۵ تحف العقول و کلیه های مصادر دیگر.

[۱۴] ص ۲۵ بلاغه الحسین به اضافه ص ۲۳۸ تحف العقول....

[۱۵] ص ۲۵ بلاغه الحسین به اضافه ص ۲۳۸ تحف العقول....

[۱۶] ص بحارالانوار به اضافه ص ۹۴ بلاغه الحسین علیه السلام.

[۱۷] ص ۶۰۱ یازدهم احقاق الحق به اضافه ص ۱۸۸ مقتل خوارزمی به اضافه ص ۴۵ نفس المهموم و تمام کتب.

[۱۸] ص ۹ بلاغه الحسین به اضافه ص تحف العقول.

[۱۹] ص ۹ - بلاغه الحسین به اضافه ص ۱۱۳ منطق الحسین علیه السلام.

[۲۰] ص ۲۰۵ دوم کف الغمه به اضافه ص ۶ لمعات الحسین به اضافه ص ۲۷۵ چهارم ناسخ التواریخ.

[۲۱] ص ۲۰۶ کشف الغمه به اضافه ص ۶۵ چهارم مناقب.

[۲۲] ص ۲۲۰ یکم اقوال الائمه به اضافه ص ۱۰ لمعات الحسین به اضافه ص ۲۳۳ نطق الحسین علیه السلام.

[۲۳] ص ۸۳ بلاغه الحسین علیه السلام.

[۲۴] ص ۹۱ - بلاغه الحسین به اضافه ص ۲۱۶ شخصیت حسین به اضافه ص ۲۲۵ منطق الحسین علیه السلام.

[۲۵] ص ۱۶۳ چهارم اعیان الشیعه به اضافه ص ۶۴ هفدهم عوالم به اضافه ص ۲۰۸ دوم کشف الفحه.

[۲۶] ص ۸۳ بلاغه الحسین علیه السلام.

[۲۷] ص ۱۰۱ چهارم اعیان الشیعه به اضافه ص ۲۳۷ هفدهم عوالم العلوم.

[۲۸] ص ۱۳۰ یکم اقوال الائمه.

[۲۹] ص ۸۴ بلاغه الحسین به اضافه ص ۲۵۹ شخصیت حسین به اضافه ص ۲۳۵ منطق الحسین علیه السلام.

[۳۰] ص ۸۶ بلاغه الحسین به اضافه ص ۵۶۱ شخصیت حسین علیه السلام به اضافه ص ۶۹ چهارم مفاضت.

[۳۱] ص ۹۵ بلاغه الحسین به اضافه ص ۲۳۶ منطق الحسین علیه السلام.

[۳۲] ص ۵۹۲ - یـازدهم احقـاق الحق به اضافه ص ۲۸۱ شخصـیت حسـین علیه السلام به اضافه ص ۴۵۸ دوم مخاصات راغب اصفهانی.

[۳۳] ص ۶۰۱ یازدهم احقاق الحق به

اضافه ص ۴۴۸ - اهل البیت به اضافه ص ۱۷ لمعات الحسین علیه السلام.

[۳۴] ص ۸۶ یکم اقوال الائمه.

[۳۵] ص ۲۴۴ یکم اقوال الائمه به اضافه ص وافی به اضافه ص ۵۱ پندها و اندرزها.

[۳۶] ص ۱۸۴ یکم اقوال الائمه به اضافه ص بحارالانوار.

[۳۷] ص ۵۹۰ یازدهم احقاق الحق به اضافه ص ۲۸۱ شخصیت حسین به اضافه ص ۴۰۲ چهارم محاضرات راغب.

[۳۸] ص ۵۹۲ - یازدهم احقاق الحق به اضافه ص ۶۵ بلاغه الحسین علیه السلام.

[۳۹] ص ارشاد دیلمی به اضافه ص ۱۰ بلاغه الحسین به اضافه ص ۱۰۹ منطق الحسین علیه السلام.

[۴۰] ص ۱۲۰ یکم اقوال الائمه به اضافه ص ۱۰ بلاغه الحسین به اضافه ص ۱۰۹ منطق الحسین علیه السلام.

[۴۱] ص ارشاد القلوب دیلمی به اضافه ص ۲۰۲ اقوال الائمه به اضافه ص ۸۷ بلاغه الحسین علیه السلام.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که مـا را در دستیـابی به این هـدف یـاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادنـد تقـدیر و تشـکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصـفهان -خیابان عبـدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شـهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه ای
قائمیه
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹